

SV OG RØDT I IMPERIALISMENS SENTRIFUGE

Skuddermudder på venstresida

Forlaget Revolusjon

Forlaget Revolusjon. Oslo, januar 2025.

ISBN 978-82-91924-22-9

Forlaget Revolusjon er del av KPML Media.

Sammenstilt og redigert av Jan R. Steinholt.

Hele eller deler av innholdet i denne brosjyra kan videreformidles ikke-kommersielt og på like vilkår ved kreditering av forlaget og forfatteren.

SV OG RØDT I IMPERIALISMENS SENTRIFUGE

Skuddermudder på venstresida

Innhold

Forord: Skudderudder!.....	5
Innledning	7
Snuoperasjon på bestilling	9
Nødvendig opprydding på tankeloftet	13
Omrokering på imperialismens sjakkbrett.....	15
Opprustning uten sidestykke.....	18
Full konsensus rundt forsvarsforliket	21
Ved et vendepunkt.....	25
Sosialsjåvinismen på norsk venstreside.....	31
Norsk imperialisme og fagbevegelsens rolle.....	44
Historien gjentar seg som farse og som tragedie...	50
Borgerliggjøring av sosialister.....	53
Fanget i imperialismens garn.....	56
Exit «venstresida».....	60
Ei strime av håp?	63
Oppbruddet kommer	66
Andre utgivelser fra forlaget.....	71

Forord: Skudderudder!

Denne brosjyra tar sikte på å belyse hvorfor og hvordan den parlamentariske venstresida har blitt krigsivrige NATO-apologeter på rekordtid etter den russiske invasjonen av Ukraina i 2022. Og den forsøker å gi en pekepinn på hva som kan og må gjøres for å unngå at arbeiderklassen igjen blir offer for nye imperialistiske kriger.

Skudderudder er ikke et tulleord, hvis du trodde det. Slå det opp hvis du er i tvil. Fonetisk kan man nesten høre at det beskriver virvar og forvirring. Kort sagt et uttrykk som skildrer de sørgelige tilstandene på dagens venstrefløy, nærmere bestemt i partiene SV og Rødt.

Begge partier er eksponenter for en borgerlig og småborgerlig tenkning som passer som hånd i hanske med den norske imperialismens ambisjoner. Det mest åpenbare er sjølsagt når de applauderer opprustning og NATO-medlemskap. Objektivt fungerer de to partiene til å puste liv i den sosialdemokratiske reformismen som Arbeiderpartiet for lengst har forlatt.

I likhet med sosialliberalerne i Arbeiderpartiet forsvarer de det kapitalistiske systemet i form av den norske (eller nordiske) modellen, en modell for klassesamarbeid og korporativisme, avla fram gjennom etterkrigstida. Ord som sosialisme, klassepolitikk og vilje til å velte det bestående systemet er renska ut av vokabularet til frontfigurene til SV og Rødt, sett bort fra en og annen festtale. De vil ha kapitalisme og kapitalister, bare med «litt mindre forskjeller» mellom fattige og rike.

Mønsteret er likt det vi ser i Sverige (Vänsterpartiet), Dan-

mark (Enhedslisten) og andre europeiske land. Venstresida er blitt et begrep tømt for sosialistisk klasseperspektiv.

Høyredreininga har pågått i flere tiår, med nye, kvalitative sprang i feil retning de seineste åra.

Opprørske røde folk innad i SV og Rødt har år etter år klamra seg til et håp om at utviklinga kan snus ved neste korsvei. Hver gang biter de i seg nederlaget og skuffelsen. Fortsatt nekter mange å innse at løpet er kjørt.

I virkeligheten er det ingen vei utenom å bygge en revolusjonær kraft nedenfra. Da er verken trotskisme eller venstrepopulisme svaret. Uten en revolusjonær enhetsfront og et kommunistisk parti som ubøyelig forsvarer arbeiderklassens korte- og langsiktige interesser, er det umulig å stå imot borger-skapets press og propaganda.

Revolusjonære unge med ukuelig pågangsmot må finne sammen med gamlinger med kamperfaring og marxismen-leninismen i ryggraden. *Når* det vil skje, er derimot usikkert. Den rådende forvirringa skaper mange hindringer.

Men når det skjer, kan det utløse en ny revolusjonær dynamikk. Tida er overmoden.

Innledning

I middelalderen ble kongens befalinger lest opp for folket, med geistlig akklamasjon. I vår imperialistiske tidsalder formidler den herskende klassen sin ideologi og politikk på mer raffinerte måter. Under et skinn av demokrati og meningsfrihet kontrollerer monopolene de fleste mediekkanaler og teknologien som de benytter seg av. Uavhengige stemmer blir enten kjøpt opp av monopolene, marginalisert ved hjelp av algoritmer eller forvist til nisjer for de innvidde. Ikke ulikt mekanismene som styrer den kapitalistiske konkurransen for øvrig.

Samspeillet mellom mediehusene og IT-gigantenes søkemotorer og algoritmer sørger for at borgerskapets verdensbilde og «verdier» eter seg inn i bevisstheten til folk. Når motstemmene knapt finnes, er det lett å dupere millionmasser i alle klasser og lag, og særlig de småborgerlige laga.

Indoktrinering av massene i verdensbildet til den herskende klassen intensiveres alltid i tider med krise og krig. Budskapet i alle kapitalistiske land er at alle klasser og samfunnslag må stå sammen for å verne «oss» mot konkurrenter og rivaler. Slinger i valsen blir ikke tålt.

Dystre historiske paralleller er lette å finne. Fascismen er igjen på offensiven i Europa, i litt ulike former. Men til forskjell fra situasjonen på 1920- og 1930-tallet, er arbeiderbevegelsen desorientert og på defensiven. Borgerskapets ideologiske hegemoni er bortimot enerådende. Det som fantes av mer eller mindre røde opposisjons- og arbeiderpartier, er i stor utstrekning omgjort til støtfangere på borgerskapets børstraktor.

Fascismen og høyrepopulismen finner gradvis sammen med

det liberale borgerskapets gamle partier, også i regjeringsskikkelser. Ufarliggjøring av fascismen foregår hånd i hånd med forfalskning av sosialismens og arbeiderbevegelsens historie, herunder retusjering av rolla den spilte i kampen mot fascismen.

Fascismen er nå som alltid kapitalens siste skanse for å forsvare et system som blir mer og mer ulevelig for arbeiderklassen, for de unge og for de arbeidsløse. Dette betyr ikke at det åpne diktaturet nødvendigvis blir innført ved hjelp av brunskjorter og støveltramp. Nye tider åpner for nye metoder.

Den herskende klassen bruker sin statsmakt til stadig mer repressive lover og tiltak for masseovervåkning og meningskontroll. Dette foregår over hele Europa, også i Norge, og har skutt voldsom fart parallelt med massiv opprustning og aggressiv krigsretorikk i kjølvannet av krigen i Ukraina.

I dag finnes det ingen sosialistisk stat til å yte ideologisk, politisk eller for den saks skyld militær inspirasjon og motstand. Det finnes knapt noen sterke kommunistiske partier i et Europa som en gang var sosialismens vugge. I de fleste europeiske land er sånne partier svake eller ikke-eksisterende. Eller rett og slett forbudt som en «kriminell organisasjon», slik det har skjedd i flere baltiske og øst-europeiske stater.

Situasjonen er kort sagt alvorlig. Så alvorlig at vi knapt er i stand til å ta det inn over oss.

Snuoperasjon på bestilling

Når kapitalistiske kriser og krig fører til at klassekampen skjerpes, er behovet for politisk, organisatorisk og ideologisk lederskap akutt. Organisering, disiplin og bevissthet om det politiske målet er det som gjør arbeiderklassens masser i stand til å ta makta fra en sterk og mektig motstander.

Fraværet av et marxist-leninistisk parti gjør at arbeiderklassen mister orienteringssansen stilt overfor et batteri av borgerlige og småborgerlige partier og propagandakanaler. Det ideologiske presset øker, særlig mot revolusjonære og venstreorienterte partier og bevegelser. Idet de gamle reformistiske og sosialdemokratiske partiene avkles i massenes øyne som kapitalismens åpne forsvarere, trer tidligere revolusjonære partier inn i det gamle sosialdemokratiets sted, med nostalgisk hyllest av de «opprinnelige» sosialdemokratiske idealene om rettferdig fordeling, blandingsøkonomi og statlig styring basert på nasjonalt klassesamarbeid. Drømmen om å skru historias hjul trekvart århundre tilbake er forresten nettopp en drøm, fordi objektive historiske betingelser sosialdemokratiet kunne utnytte til egen fordel – faren for revolusjon og eksistensen av flere sosialistiske land – ikke er til stede nå.

Nå som regionale imperialistiske kriger har kommet til det europeiske kontinentet etter en relativt langvarig fredelig periode i denne verdensdelen, ser vi hvordan de ideologiske, politiske og psykologiske effektene nesten umiddelbart disiplinere store deler av det som har vært definert som venstresida. Norge er langt ifra noe særtilfelle. Samme tendens gjør seg gjeldende i andre små og mellomstore imperialistiske land i Europa. Med

alle mulige (bort)forklaringer argumenterer tidligere revolusjonære og klassekjempere for å støtte opp om vårt eget «liberale» imperialistiske borgerskap mot mer «totalitære» imperialistiske rivaler. Det er tragisk fascinerende å se hvordan denne «venstresida» absorberer vokabularet og retorikken til kapitalens ideologiske tankesmier.

Stortingsvalget høsten 2021 resulterte i det som ble kalt en stor rød-grønn seier. Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet de Grønne vant et overlegent flertall med om lag hundre stortingsrepresentanter. Snart sto det klart for de fleste at rødfargen var en luftspeiling og grønnfargen muggen. SV var og er garantist og støttehjul for regjeringskoalisjonen til Ap og Sp, ei regjering som snart fikk dyrtid og krigspolitikk som sitt fremste kjennetegn. Rødt var til å begynne med en litt mer kritisk heiajeng, i påvente av å bli ansett som stue-rein nok til å slippe inn i varmen.

Det tok ikke mange måneder før begge disse «sosialistiske» partiene ble krigspartier og NATO-venner. MDG, som noen av uforståelig grunner regner til «venstresida», har kasta alle gamle fredserklæringer til side og har blitt en av de mest aggressive forkjemperne for våpenforsendelser og krig. Partiet følger i det reaksjonære sporet til sitt tyske søsterparti, der utenriksminister Annalena Baerbock fra Die Grünen er enda mer krigsivrig enn forbundskansler Olaf Scholz (SPD). Det burde ikke overraske. Scenen var satt allerede da Die Grünen for første gang kom i regjering i 1998, da med «radikale» Joschka Fischer som utenriksminister. Han sørget for tysk deltakelse i NATOs ulovlige bombekrig mot Jugoslavia. Krig var allerede da blitt miljøvennlig.

Omvendelsen av de to norske venstrepartiene kom som et sjokk på mange. Men flere piler hadde pekt i den retninga etter at SV for første gang gikk inn i regjering i 2005 og tok kvelertak på fredsbevegelsen i samme slengen. En fredsbevegelse som

samla 40 000 demonstranter mot den forestående Irak-krigen i 2003, var desimert til noen hundretalls aktive krigsmotstandere da NATO og Norge gikk til bombekrig mot Libya i 2011. Da satt SV fremdeles i regjering. Fra før hadde partiet gitt sin støtte til å sende norske spesialstyrker til Afghanistan.

To år etter den russiske invasjonen i Ukraina, er den parlamentariske venstresida blitt fullstendig strigla. Den har kasta av seg alt som ligner krigsmotstand og konsekvent anti-imperialisme. Også det florlette khakigrønne sløret om humanitær bistand til Ukraina og prioritet til defensive våpen (hva nå enn det er), er revet vekk. NATO-motstanden er lagt på hylla, slik at Norge ikke skal stå «forsvarsløst» i en kommende krig!

Visst finnes det grupper av opposisjonelle sosialister og revolusjonære utenfor – og innafor – Rødt. Også noen i og rundt SV, som kretsen rundt Vardøger. Det må ikke glemmes. Dessverre har de oddsene mot seg.

En betydelig intern opposisjon mot Rødt-ledelsens omfavneelse av forsvarsforliket har manifestert seg høsten 2024. Kampen foregår i full offentlighet i forkant av partiets landsmøte i februar 2025. Men opposisjonen spriker. Den målbæres i stor grad av gamle AKP-ere og av trotskistene i Internasjonale Sosialister (IS), fløyer som står temmelig langt fra hverandre i spørsmålet om nasjonen generelt og i spørsmålet om en «nasjonal» forsvarspolitik spesielt.

Enten opposisjonen taper eller vinner delseire på landsmøtet, er det høyst uklart hva som skjer videre. Et vedtak som fullstendig reverserer partiledelsens omfavneelse av forsvarsforliket framstår som lite sannsynlig.

Nominasjonsprosessen til Stortingsvalget i Oslo Rødt, der en massiv kampanje sikra at Bjørnar Moxnes ikke mista en sikker plass til fordel for utfordreren og krigsmotstanderen Sofia Rana, bærer bud om hva utfallet trolig blir.

Nok et kraftig signal i samme retning kom da partileder Marie Sneve Martinussen i desember kunngjorde at Rødt er åpen for å

delta i regjering etter Stortingsvalget neste år. Rødt-ledelsen har åpenbart ingen motforestillinger mot å la Rødt bli direkte medansvarlig for ei krigsivrig regjering styrt av Jonas Gahr Støre og Arbeiderpartiet, med Senterpartiet som co-pilot. Til VG sa Sneve Martinussen at hun kan også kan være villig til å godta EØS-avtalen som regjeringsgrunnlag, sjøl om det nok vil bli «krevende» (VG.no 6. desember 2024). Som bakgrunn for utspillet støtta Martinussen seg på Rødts såkalte maktstrategi.

Reaksjonen har ikke uteblitt på grunnplanet i partiet. Frustrasjonen øker dag for dag, og flere erfarne tillitsvalgte og medlemmer har meldt seg ut på grunn av partiledelsens omfavnelse av NATO og Arbeiderpartiet.

Støre avviste raskt tanken om regjeringssamarbeid med Rødt. Tanken er allikevel sådd. Ap-lederen kjemper for sitt politiske liv imot intern opposisjon og nådeløse meningsmålinger. Mye kan endre seg fram mot valget høsten 2025. I Trøndelag har Trond Giske og hans Nidaros sosialdemokratiske forum kommet på offensiven og også hatt en mer åpen innstilling til Rødt.

Nødvendig opprydding på tankeloftet

Lenin kalte den imperialistiske tidsalderen for kapitalismens siste og døende stadium. Denne døds kampen fører med seg absurditeter og en begrepsmessig fremmedgjøring uten historisk sidestykke. Borgerskapets ideologer har lyktes med å fremmedgjøre arbeidsfolk også fra begreper som ga tydelig retning og mening.

Ord som en gang ga forståelig mening – som for eksempel venstreside, radikal og progressiv – er i vårt 21. århundre ikke lenger basert på objektive kriterier eller et klasseperspektiv. I mange tilfeller er de transformert til det stikk motsatte av sin opprinnelige semantiske mening. En «radikal» person forstås ikke lenger som en som vil ha gjennomgripende sosiale og politiske endringer av samfunnet, men som en ytterliggående reaksjonær.

Også «venstresida» er blitt et begrep like villedende som at partiet Venstre – i konkurranse med Frp om å være mest høyrevridd – bærer dette navnet. Definisjonen av hva som inngår i begrepet «venstresida» er overlatt til subjektiv tolkning, en tolkning som typisk inkluderer Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet de Grønne. Altså den norske monopolkapitalismens bærende parti sammen med to i mangt reaksjonære partier som er klasseuttrykket til henholdsvis grunneierne på landsbygda og det urbane småborgerskapet.

Gjengse oppfatninger er at skatter, bompenger og avgiftsplyndring av vanlige folk er «venstre». På samme måte er det blitt «venstre» å fornekte biologiske fakta om at det bare finnes

to kjønn, at kvinnelig verneplikt og militarisering av kvinnene er «progressivt» osv.

For marxister har det alltid vært viktig å korrigere borgerlig historieskrivning som forfalsker eller usynliggjør arbeiderklassen og folket. Men det har aldri vært «venstre» å forlange at historiske hendelser, kunstverk og personer, om enn aldri så reaksjonære, skal retusjeres vekk fra historia og fra det offentlige rom. For ikke å snakke om at vitenskapelige fakta underkjennes fordi noen føler seg støtt eller subjektivt nekter å erkjenne objektive sannheter.

Derfor er en filologisk og semantisk opprydding en av flere betingelser hvis vi skal evne å gjenopprette ideologisk klarhet. Kanskje bør vi først som sist lære av sjøfolk og fiskere. For dem er «venstre» eller «høyre» ord som utelukkende skaper forvirring om bord. Når båtsmannen og skipperen roper «babord» eller «styrbord» veit hele mannskapet hvilken retning det er snakk om, uansett om de speider forut eller akterut. Udiskutable, felles holdepunkter er en betingelse hvis en skal holde skuta på rett kurs.

Erkjenner vi at arbeiderklassens interesser betyr ‘babord’ og at borgerskapets peker ‘styrbord’, så har vi i det minste litt bedre klassemessige koordinater å styre etter.

Omrokering på imperialismens sjakkbrett

Dagens besteforeldre fryktet for verdenskrig under den kalde krigen mellom øst og vest. Men til forskjell fra nå, ble det inngått skrevne og uskrevne avtaler mellom NATO og Warszawapakten som dempet det akutte spenningsnivået. De diplomatiske kanalene og bakkanalene fungerte. De etablerte imperialistiske og sosialimperialistiske «innflytelsessfærene» ble i stor grad respektert, i hvert fall i Europa.

NATO og Warszawapakten hadde på 1970- og 1980-tallet en form for gjensidig borgfred. Ingen av dem ville klare å beseire den andre, så de fant sammen i et strategisk partnerskap for å stagge revolusjonære opprør. Det siste handla om å holde frigjøringsbevegelser i Asia, Afrika og Latin-Amerika i tømme for ikke å «forykke» den strategiske maktbalansen. De hadde en gjensidig stilltiende fullmakt til å ordne opp med opprør og geriljabevegelser i egen bakgård, det være seg Latin-Amerika eller Øst-Europa. Mest av alt gjaldt det om å forhindre revolusjonære arbeideropprør, kamper for reell nasjonal uavhengighet og at stater slo inn på en sosialistisk utviklingsvei som kunne forstyrre den imperialistiske maktbalansen.

Borgfreden var ikke til hinder for at de daværende supermaktenes intervenerte i og øvde press mot andre land. De var særs aktive i Midtøsten, i Afrika og i sine «nærområder» som Sør- og Mellom-Amerika eller Afghanistan. Men USA og Sovjet tok sine forholdsregler for at militærkuppene og intervensjo-

nene ikke skulle føre til direkte og ukontrollerbar konfrontasjon supermaktene imellom.

Etter Sovjetunionens og Warszawapaktens oppløsning og sammenbrudd, var brikkene stokket om på et euroasiatisk sjakkbrett som ga muligheter for en ny, amerikansk åpning.

En NATO-ekspansjon mot øst, der alliansen slukte både alliansefrie stater og tidligere Warszawapaktland, var helt utenkelig før 1990 – også for Washington. President Mikhail Gorbatsjov fikk høytidelige løfter om at NATO ikke skulle ekspandere en tomme østover.

Men etter at DDR ble annektert av Vest-Tyskland i 1990 i en såkalt gjenforening av de to tyske statene, har NATO-alliansen doblet antall medlemsstater fra 15 til 32, med det tidligere alliansefrie Sverige som foreløpig siste trofê (2024). Dermed står der ingen de-eskalerende bufferstater igjen mellom Russland og NATO. På 1970-tallet var det ikke uvanlig at lavere befal i Nord-Norge garderte seg med en campingvogn i Sverige, i tilfelle helvete skulle bryte løs. Det ville være til liten hjelp i dag.

Tanken om å integrere Finland og Sverige, to land med en lang alliansefri historie, i NATO var ingen helt ny idé hos NATO-strategene. Men de objektive omstendighetene måtte være gunstige for at hodene kunne dreies blant NATO-skeptiske finner og svensker. Dessuten måtte det hele pakkes inn i forestillinger om et nordisk sikkerhetspolitisk fellesskap.

For å sette ideen ut i livet, ble først den tidligere danske statsministeren Anders Fogh Rasmussen innsatt som NATOs generalsekretær i 2009. Han ble avløst av den forhenværende norske statsministeren Jens Stoltenberg i 2014. Begge hadde markert seg som ivrige utøvere av USAs politikk. Fogh Rasmussen utmerket seg tidlig ved å trekke Danmark inn i krigen mot Irak i 2003 og for sitt notoriske utsagn «*Irak har masseødelæggelsesvåben. Det er ikke noget vi tror. Vi ved det*». Det var sjølsagt løgn. Jens Stoltenberg demonstrerte for sin del vilje til å bryte internasjonal lov da han lot norske F-16 fly slippe 588 bomber

over Libya i 2011, med et ukjent antall sivile ofre.¹ Han har senere uttalt at han ville gjort det samme igjen.

To skandinaver etter hverandre som generalsekretærer i NATO ville under andre omstendigheter ha vært helt uhørt. Stoltenberg fikk i 2022 sin periode forlenget for å løse Sverige inn i alliansen og ordne opp med de gjenstridige medlemslanda Tyrkia og Ungarn. Det lyktes han omsider med da Sverige formelt ble tatt opp som NATO-medlem den 7. mars 2024. To hundre år med svensk alliansefrihet ble henvist til historiebøkene.

Opprustning uten sidestykke

Langtidsplanen for det norske Forsvaret ble lagt fram i april 2024. Den følger oppskriften fra Forsvarskommisjonen av 2021.² Der var budskapet i korte trekk: Dobling av militærbudsjettet de neste ti åra, integrasjon i EU-hæren og underkastelse for USA. Det eneste som er moderert med Senterpartiet i regjering, er forslaget om en forsvarspolitisk rammeavtale med EU. Men forsvarsminister Gram (Sp) er likevel ivrig med på prosjekter i EU-regi, for eksempel når det gjelder samordning og produksjon av ammunisjon.

Langtidsplanen betyr en voldsom opprustning opp fra dagens nivå. Den peker på at den norske staten gjennom Oljefondet har et økonomisk handlingsrom få andre land har. Norge trenger ikke låne penger eller opprette fond for å omgå gjeldstak (som i EU). Imidlertid setter handlingsregelen begrensninger for bruken. Enn så lenge. Regjeringsapparatet er i full gang med å finne metoder for å sluse milliarder fra Oljefondet inn i opprustningsplanene. Med ett står disse «hellige» finansreservene til disposisjon for landets politikere. Kanskje må de jekke til noen justeringer i lovteksten først. Lov om Statens pensjonsfond (Oljefondet) gir nemlig uttrykkelig forbud mot å la fondet investere i norsk industri eller infrastruktur. Investeringer skal skje «utenfor Norge og i utenlandsk valuta» (§ 6). Denne bestemmelsen bidrar dermed til å styrke dollaren, svekke kronkursen og skape dyrtid for folk flest, samtidig som den sikrer eksportindustrien eventyrlige profittmarginer.

Det er bare i formen at Langtidsplanen og dens svimlende tilleggsbevilgning på mer enn 600 milliarder kroner til opprust-

ning handler om forsvar av Norge og norsk suverenitet. Det er snarere en plan for nasjonal underkastelse for USA. Forsvarsmi-
nister Bjørn Arild Gram (Sp) la ikke skjul på dette da planen ble
presentert: – *Vi skal ha mindre særnorske løsninger fremover,*
sa han.

Forsvarskommisjonens flertall ville også kaste Norge i
armene på EU: «Det er i Norges interesse å være en del av et
fremtidig utvidet forsvarssamarbeid i EU», lød påstanden. Det
vil i praksis si at Norge skal integreres i EUs militærunion. Noe
som er i strid med den offisielle begrunnelsen for EØS-avta-
len, nemlig at den ikke skulle berøre utenriks- og sikkerhets-
politikk (og heller ikke landbruk og fiskeri). Det ble for sterk
kost for Senterpartiet. I stedet blir det bilaterale militære sam-
arbeidet med USA, Storbritannia og Tyskland løfta fram. For
det «nasjonale» Senterpartiet gjelder suverenitetsprinsippet og
grunnlovsvernet bare overfor EU. Partiet avstår uten å blunke
territoriell og politisk suverenitet til USA og andre «nære alli-
erte» imperialistmakter.

Forsvarskommisjonen levner ingen tvil om hvem som må
betale gjennom kutt i andre budsjetter. «En eventuell opptrap-
ping av forsvarsbudsjettet må derfor veies mot at det i fremtiden
vil koste mer å opprettholde dagens tilbud innen store utgifts-
poster som helse, utdanning, forskning, bistand, samferdsel og
folketrygden.»

NOU-en «Nå er det alvor» fra Totalberedskapskommisjo-
nen³ følger opp med forslag til militarisering av sivilsamfunnet.
Med kommisjonens egne ord: «Overgangene mellom fred, krise
og krig blir mindre tydelige og mer dynamiske, og sammen-
satte trusler tilslører skillet mellom statsikkerhet og samfunns-
sikkerhet.» Formuleringa er en omskrivning for at den norske
statsmakta må verne seg mot både ytre og indre fiender.

Det moderne borgerskapets «nasjonale forsvar» handler
om å forsvare klassestaten og monopolenes interesser i inn-
og utland, også mot eget folk hvis nødvendig. Dette foregår i

ledtog med andre og mektigere imperialistmakter som deler de samme «verdier», eller «felles kulturarv og sivilisasjon», som det heter innledningsvis i Atlanterhavspakten. For denne klassen er nasjonen rein staffasje for å mobilisere de godtroende bak borgerskapets imperialistiske politikk og vestlige «verdier».

Størrelsen på forsvarsbudsjettet blir nå diktert fra NATO-hovedkvarteret i Brussel. 600 milliarder kroner var knapt sluset inn i Langtidsplanen, før regjeringa Støre fikk beskjed fra generalsekretær Stoltenberg om at det fremdeles manglet 6,8 milliarder på 2024-budsjettet for å innfri NATOs to-prosentkrav. Ordren ble raskt effektuert. Det gikk ikke mange ukene før nye 7 milliarder kunne bokføres i revidert nasjonalbudsjett.⁴

Norske politikere følger velvillig opp budskapet fra NATOs nye generalsekretær Mark Rutte om at vi må «legge om til en krigstankegang» og «ruste opp i turbofart» (Rutte på X/Twitter 13.12.2024).

Full konsensus rundt forsvarsforliket

Et foreløpig høydepunkt – eller lavmål – ble nådd da Stortinget tidlig i juni 2024 demonstrerte unison enighet omkring Langtidsplanens ambisjoner gjennom et såkalt forsvarsforlik. Forliket innebærer 1635 milliarder kroner til opprustning de kommende tolv åra. Det vil si en dobling av de tidligere forsvarsbevilgningene. Dette er historisk i mer enn én forstand.

«Ni partier sto frem og fortalte at de nå var helt enige om å ruste opp landet så det monner. Ikke et eneste parti fremmet avvikende synspunkter på noe som helst. Det er sjelden kost i forsvarspolitikken og sier mye om hvordan det står til i Europa for tiden. Det følte nesten som om partiene handlet på militær

kommando», kunne Aftenpostens kommentator Halvor Hegtun oppsummere (4. juni 2024).⁵

SV og Rødt slutta altså helhjerta opp om tilleggsbevilgningen på 600 milliarder kroner, som ifølge partienes representanter i utenriks- og forsvarskomiteen ikke handler om opprustning. Rødts Bjørnar Moxnes kunne gledesstrålende melde at partiet hadde fått gjennomslag for at Forsvaret i større grad skal benytte lokale leverandører i fredens tjeneste. «Sjelden har det passet så bra å si 'tenke globalt, handle lokalt'», ifølge Moxnes.⁶

Moxnes hevder frekt at Rødt «har fått gjennomslag for å løfte fram arbeidet for kjernefysisk nedrustning – at Norge skal jobbe aktivt for en verden fri for atomvåpen og lavspenning i nord».⁷ Sannheten er den stikk motsatte. Rødt, SV og KrF fremmet 30. mai 2024 et tilleggsforslag ved behandling av den utvida baseavtalen med USA, der de tre partiene ville ha «dialog med Danmark, Finland og Sverige om å definere et felles syn på lagring av kjernefysiske våpen i våre områder, samt etablere kontrollmekanismer for å sikre etterlevelse av dette synet». Forslaget ble avvist mot de tre partienes 14 stemmer.⁸

Som om ikke 75 milliarder i krigsstøtte til Ukraina via NATO-kanaler var nok, slutta SV og Rødt seg helhjerta til en ekstrebevilgning på 7 milliarder lagt fram av regjeringa 30. mai 2024.

På dette tidspunktet hadde de ukrainske frontlinjene begynt å briste, og generalsekretær Jens Stoltenberg krevde at de europeiske regjeringene måtte pøse inn alt de hadde av våpen og materiell. Hvis de måtte velge mellom å gjenoppbygge egne våpenlagre eller å gi våpenstøtte til Ukraina, var budskapet hans klart: De skulle velge det siste.

Komitéleder Ingrid Fiskaa (SV) la fram innstillinga fra utenriks- og forsvarskomiteen om Nansen-programmet 23. april med disse ord: «Eg har i dag gleda av å leggja fram ei innstil-

ling med brei og samla støtte til Ukraina og Ukrainas forsvarskamp.»

Bjørnar Moxnes (Rødt) fulgte opp med tilfreds å registrere at «et bredt flertall i komiteen støtter det som er av engasjement fra Norge i multilaterale fora for støtte til Ukraina, overholdelse av folkeretten og en fredelig løsning i tråd med FN-pakten». Han unnlot klokkelig å si at «norsk engasjement i multilaterale fora for støtte til Ukraina» i særlig grad handler om NATO.⁹

Knappt to måneder etter Stortingets enstemmige opprustningsvedtak på 635 milliarder kroner i juni 2024, skriver den selvsamme Ingrid Fiskaa en nærmest surrealistisk kronikk i Klassekampen (30. juli 2024). Under overskriften *Til kamp for freden. Er du med?* etterlyser hun «ei antimilitaristisk solidaritets- og fredsrørsle». Hun skriver videre: «Ein antimilitarist krev demokratisk kontroll med våpenmakta, i staden for at våpenselskapa kjøper seg makt over politikken», før hun minner om at «antimilitaristen (er) på vakt mot trua på at berre fleire våpen og maksimal avskrekking kan sikra fred».

Hva skal man si? Det ser ikke ut til å streife antimilitaristen Fiskaa at opprustningsvedtaket hun støtter er et direkte uttrykk for at våpenselskapa har kjøpt seg makt over politikken.

I oktober 2024 foreslo regjeringa å doble rammene for det såkalte Nansen-programmet for Ukraina til minimum 135 milliarder kroner og forlenge programmet med tre år,¹⁰ og har fulgt opp med forslag om nye militære tilleggsbevilgninger på løpende bånd.¹¹ Regjeringa ville gi 30 nye milliarder, men opposisjonspartiene kom med langt høyere bud. Høyre ville ha 45 milliarder ekstra, Venstre byr sjølsagt enda høyere (100 milliarder). Etter som det meste trolig forsvinner i bestikkelser i Europas mest korrupte land, må man rimeligvis gi godt mål.

Denne absurde formen for amerikansk auksjon med oljepen-ger og velferdsbudsjetter som innsats, ble synliggjort for folket i NRK Debatten med Fredrik Solvang torsdag 12. november.¹²

Programleder Solvang forlangte der et tydelig svar på sitt spørsmål: – *Dere prioriterer ammunisjon og kanoner til Ukraina foran skoler, barnehager og sykehjem?*

– Ja, lød omsider svaret fra Guri Melby (V).

SV og Rødt deltok ikke i debatten, og priser seg sikkert lykkelige over at de slapp å måtte svare for seg der. SV og Rødt er fanger av forsvarsforliket, men prøver å late som ingenting. Problemene tårner seg imidlertid opp for SV og Rødt når de skal finansiere sine løfter om velferd og rettferdig fordeling samtidig som de overøser krigsindustrien og korruperte ukrainske oligarker med budsjettmilliarder.

Knapt to uker etter debattprogrammet ble det kjent at de to partiene enda en gang bidrar til full konsensus i Stortinget rundt nye bevilgninger. Budkampen endte på 35 milliarder kroner, hvorav den overveiende delen er militær støtte.¹³ Alle partier er enige om at programmet utvides til minst 154,5 milliarder kroner og forlenges fram til 2030. Det årlige beløpet på 15 milliarder er et «gulv» og ikke et tak.

Ved et vendepunkt

Under imperialism er fred ikke annet enn en våpenstillstand inntil neste krig bryter ut. Det handler om at kapitalismen lov-messig utvikler seg ujamt i forskjellige land. Konkurransen om investeringer, kapitalakkumulasjon og markeder pågår uavbrutt. Når det kommer til det punkt hvor en imperialisme føler seg forfordelt eller ser sin posisjon bli strategisk utfordret av imperialistiske rivaler, er krig det uunngåelige sluttresultatet. Kri-gen i Ukraina er et svært nærliggende eksempel.

Våpenstillstanden siden avslutninga av 2. verdenskrig, og i særdeleshet etter Sovjetunionens sammenbrudd, har vært en *Pax Americana* – en fred på den amerikanske imperialismens betingelser. Ingen kunne utfordre den. Alle de gamle imperialis-tiske rivalene, Tyskland, Japan, Storbritannia, Frankrike, lå med brukket rygg.

I et par tiår etter krigen representerte Sovjetunionen og den daværende sosialistiske leiren et alternativt verdenssystem, økonomisk og politisk. Det endra seg fra 1960-tallet av, da revi-sjonistene innførte en byråkratisk statskapitalisme med noen etterlevninger fra den sosialistiske perioden. Militært bygde det revisjonistiske SSSR seg opp til en supermakt og var en reell militær utfordrer til USA-hegemoniet til utpå 1980-tallet. Øko-nomisk innordna Khrusjtsjov og hans etterfølgere seg det kapi-talistiske verdensmarkedet i navnet av «fredelig kappestrid», i den grad at Moskva lot verdensmarkedets priser bestemme byt-teforholdet med andre sosialistiske land.

Det betydde på den ene sida sovjetisk utplyndring av sine mindre økonomisk utvikla «broderstater». På den andre sida var

denne statskapitalistiske hybridstaten sjanseløs som økonomisk utfordrer på et verdensmarked dominert av amerikanske monopoler. Det endelige knefallet kom i 1991, i form av total oppløsning og sammenbrudd for samveldet av sovjetrepublikker.

I 30 år etterpå kunne USA diktere verdenspolitikken. Men USAs økonomiske og geopolitiske enevelde gjennom en hel generasjon etter 1990, går mot slutten i og med Kinas oppkomst som økonomisk – og snart militær – supermakt. I en helt annen grad enn sine stivbeinte sovjetiske forgjengere av Bresjnev-typen, kombinerte de kinesiske revisjonistene statskapitalisme med liberale vilkår for vestlige investeringer og utbytting av den kinesiske arbeiderklassen.

Målet var allerede på tampen av 1970-åra å gjøre Kina til ei supermakt tidlig på 2000-tallet.¹⁴ Revisjonistene i Beijing gjorde stikk motsatt av det som må til for å utvikle en sosialistisk planøkonomi, og ga lettindustrien førsteprioritet. Den ga mye raskere avkastning, men ville snart bli avhengig av maskindeler og teknologi fra en underutvikla tungindustri. Dette «løste» de kinesiske revisjonistene ved å la utlendingene (amerikanerne) bygge store deler av maskin- og bilindustrien også. Enorme utenlandske investeringer og kreditter, sammen med lave kinesiske lønninger under den kinesiske statens overoppsyn, gjorde det mulig. Disse investeringene og kredittene betydde samtidig at Kina ble svinebundet og avhengig av sine kreditorer.

En ubrukelig metode for å bygge en sosialistisk folkehusholdning viste seg å være en glimrende hurtigresept for å utvikle Kina til sosialimperialistisk stormakt. Først økonomisk, dernest militært. Kina ligger like bak USA på begge områder. Derfor blir Kina forsøkt pressa ut av markeder og innringet av den amerikanske marinen.

Dette er en situasjon som en oppadstigende imperialistisk stormakt (og atommakt) ikke kan leve med over tid. Kineserne gjør seg derfor klar til oppgjørets time, men møter seg sjøl i døra fordi USA (og Europa) er det største markedet og mesteparten

av de formidable eksportinntektene er plassert i amerikanske obligasjoner og dollarbeholdninger. Kina forsøker å omplassere en del av sine reserver og foreta handelstransaksjoner i annen valuta, også kryptovaluta. BRICS-samarbeidet, der Russland og India også er med, er et forsøk på å gjenvinne økonomisk uavhengighet og å utvikle en alternativ verdensvaluta. Men det tar tid å underminere dollarens hegemoni som internasjonalt betalingsmiddel. Ikke minst fordi USA ikke nøler med å intervensere hardt og brutalt mot enhver stat som truer med å vrake dollaren. Irak og Libya ble lagt i ruiner for sine forsøk på det. Det allerede strengt sanksjonerte Iran kan stå for tur.

Striden mellom imperialistene handler også om å sikre førerplassen i det teknologiske kappløpet for chips-teknologi og kritiske mineraler til den nye teknologien. *Taiwan Semiconductor* er en av verdens aller største og fremste produsenter av halvledere. Den økonomiske valplassen mellom de to gigantene USA og Kina vil være valuta- og finansmarkedene, mens det første militære slaget trolig vil stå om øya Taiwan, som Kina historisk gjør krav på som en del av Kina. Hvorvidt en krig om Taiwan vil la seg avgrense til Sør-Kinahavet, er mer enn tvilsomt.

Når dette skrives, seinhøsten 2024, peker utviklinga – særlig i Europa – i retning av at en altomfattende krig vil bryte ut før dette tiåret er omme. Situasjonen er i ferd med å bli akutt. Strateger og tankesmier i USA, Russland og Kina (og Norge) forbereder sine regjeringer på at en full krig kan bryte ut allerede i 2027.¹⁵ Dette er vanskelig å ta inn over seg for generasjoner som har vokst opp under en relativt lang periode med imperialistisk fred.

Kan verdenskrigen forhindres, eller i det minste utsettes? Det avhenger av hvor mye de pågående krigene i Ukraina og i Midtøsten får lov til å eskalere, det vil si hvor langt Russland/Kina og USA/NATO/Israel er villige til å gå for å nå sine kort- og langsiktige mål. Og det avhenger ikke minst av at den folkelige mot-

standen i Europa og USA mot militarisering og dyrtid får langt sterkere organisatoriske uttrykk enn tilfellet er nå.

Stadig mer langtrekkende våpen til Ukraina, russiske mot-svar med hypersoniske våpen og signaler om at enkeltland i NATO vil sette inn ordinære bakkestyrker (og ikke bare «rådgivere», agenter og kommandoenheter), slik blant andre president Macron tar til orde for, tilsier at krigen raskt kan spre seg som en gressbrann i Europa. I første omgang vil USA unngå at NATO blir fullt involvert. Men sjansen for at det skjer «uforvarende» øker for hver ny opptrapping.

For Russland handler det om å bryte gjennom de vakkende ukrainske linjene, slik at president Putin kan erklære «seier» og fastslå at noen eller alle *oblast*-ene som allerede er proklamert som del av den russiske føderasjonen, er «frigjort». Med Donald Trump som nyvalgt president i USA, kan det gi en åpning for fredssamtaler. President Vladimir Putin var raskt ute med å markere forhandlingsvilje da det amerikanske valgresultatet forelå. Men sjøl om Trump vil la europeerne holde på med Ukraina mens han og USA konsentrerer seg om Kina, vil han tyne både russerne og europeerne så langt han kan. Det kan bli aller verst for europeerne, når Trump truer med saftige tollsatser hvis ikke EU og NATO gjør som USA vil. Trump vil ikke være fornøyd før europeerne bruker minst fire prosent av BNP på rustningsbudsjettene, fortrinnsvis ved å kjøpe amerikansk materiell (og ved å kutte i velferden). De fleste av nikkedokkene i de europeiske hovedstedene vil gjøre som de får beskjed om. Dermed kjører et stadig mer avindustrialisert og kriseridd EU videre mot undergangen.

På kort sikt vil Russland antakelig si seg tilfreds med en begrensa erobring av noen av oblastene og garantier om at Ukraina ikke blir med i NATO. Da gjenstår spørsmålet om Vesten aksepterer en fred på russiske vilkår om et nøytralt Ukraina. Regimet i Kiev kan i desperasjon finne på å gjøre egne hasardiøse utfall som i neste omgang binder USA og NATO

til masta og utvider krigen. Angrep mot atomkraftverk og den taktiske operasjonen inn i det ubestridte russiske Kursk, samt militære provokasjoner mot Belarus, er tegn på at en president Zelenskij på overtid er villig til å spille høyt spill.

Et fattig håp er at de europeiske NATO-statene, som har tømt sine egne lagre for våpen og ammunisjon, velger å avvente nye krigshandlinger inntil de har realisert sine voldsomme opprustningsplaner. Hvis ikke, er direkte intervensjon fra NATO-land eneste mulige svar, enten i Ukraina eller gjennom et forsøk på å destabilisere nabolandet Hvite-Russland (Belarus). Derfor er det ekstra foruroligende når hundre norske soldater og en skvadron F-35 skal være med på å sikre den polske flyplassen Rzeszow-Jasionka tett på grensa til Ukraina. Denne flyplassen er logistikkentral for mye av det donerte utstyret kommer før det fraktes videre til Ukraina.¹⁶ Polen har over 400 fly i sitt eget flyvåpen og trenger ikke norsk «hjelp» for å overvåke eget luftrom.

Donald Trump har signalisert at han er mindre besatt av slike ideer enn Biden og europeiske statsledere. Om det faktisk er tilfelle, vil snart nok vise seg.

Krigsnarrativet i Russland går ut på at den russiske staten kjemper for sin eksistens. Moskva vil svare med de midler landet har, og har lenge truet med taktiske atomvåpen. NATO har svart med å sette amerikanske atomvåpen i Europa i beredskap. Den dystre konklusjonen er at Russland og NATO gjør forberedelser til full krig seg imellom. Det er bare et spørsmål om tid, med mindre imperialistene blir stanset av sitt eget folk, i øst og i vest.

Det er nemlig der håpet ligger – i at arbeiderklassen, ungdommen og folkets breie lag motsetter seg opprustningsvanviddet, krigspropagandaen, nasjonalsjåvinismen og dehumanisering av «fienden». Skal det skje, må det skje en rask vending i bevisstheten og mentaliteten til de europeiske arbeiderne. Arbeiderklassen i alle imperialistiske stater må forstå at hovedfienden er de krigerske regjeringene i eget land, mens arbeiderne og solda-

tene har felles interesser på tvers av landegrensene. De har absolutt ingen felles interesser med «sine» storkapitalister, oligarker og krigsprofitører. Denne erkjennelsen er i ferd med å bre seg blant de europeiske arbeiderne, men det er bare et fåtall venstrepartier som målbærer den.

Skal en slik forståelse bli utbredt i det arbeidende folket, så må budskapet framføres av politiske krefter og partier som faktisk ivaretar arbeiderklassens interesser av å bli kvitt kriser og dyrtid, utbytting, undertrykking og krig. Den akutte politiske krisa er ikke bare krigsfaren i seg sjøl, men like mye at de politiske motkreftene i de fleste europeiske landa er svake og ubetydelige. Partier og bevegelser som forespeilte å representere klassens interesser, er absorbert av det kapitalistiske systemet og istemmer de borgerlige og sosialdemokratiske regjeringenes krigsbudskap. I Norge gjelder det for partier som SV og Rødt. I Sverige gjelder det for Vänsterpartiet. I Danmark gjelder det for Enhedslisten og SF, osv. De har alle stilt seg på geledd til tjeneste for sin egen «demokratiske og antiautoritære» imperialism. Sjølsagt med noen små forbehold og reservasjoner som ikke betyr det døyt i praktisk politikk.

Sånn sett minner situasjonen skremmende om forspillet til første verdenskrig, da et flertall av de sosialdemokratiske partiene (som den gang var fellesbetegnelsen for de marxistiske arbeiderpartiene) støttet sitt eget lands borgerskap og den kommende krigen – med de russiske bolsjevikene som et svært viktig unntak.

Når vi nå ser at det er høyrepopulisme og fascister som utnytter massenes utilfredshet med dyrtid, inflasjon og krigspolitik, er dette enda en skremmende parallell til mellomkrigstida.

Sosialsjåvinismen på norsk venstreside

Sosialsjåvinister og sosialimperialister. Det var det Lenin kalte dem, «sosialistene» under første verdenskrig som forsøkte å gi sin støtte til eget borgerskap et skinn av «marxisme». Disse lederskikkelsene i de etablerte arbeiderpartiene (sosialdemokratiet) var sosialister i ord, men sjåvinister og imperialister i handling.¹⁷

Vi kjenner dem igjen i dagens Norge. Da snakker vi ikke om det tradisjonelle og statsbærende sosialdemokratiet, som i vår tid helt åpent tilkjenner sin støtte til kapitalismen, NATO og alle borgerskapets institusjoner. De er imperialismens åpne talsmenn, verken mer eller mindre.

Nei, vi snakker om prominente folk i partier som fortsatt bekjenner seg til en eller annen form for «sosialisme», som SV eller Rødt. Det gamle sosialdemokratiets mer spissfindige venstrefløy, om man vil. Vi snakker om opportunistene som vil sende våpen til Ukraina i NATO-regi, og som grunngir det med Ukrainas rett til å forsvare seg mot et ondsinnet og aggressivt Russland. De spiller standpunktet til vårt eget imperialistiske borgerskap.

SVs forløper Sosialistisk Folkeparti oppsto historisk på et mer pasifistisk grunnlag. Rødt og partiets forløpere har aldri vært pasifister. Fram til 1979, da AKP(m-l) lanserte sitt militærprogram, hadde ml-bevegelsen en tradisjonell marxist-leninistisk forståelse av det borgerlige militærapparatets funksjon og

rolle. Samtidig var partiet, i motsetning til trotskistene, opptatt av det nasjonale spørsmålets betydning for arbeiderklassen.

Et nasjonalt imperialistisk forsvar?

Det falske premisset som har rådet grunnen på norsk venstreside de siste 45 åra er at det norske borgerskapet er grunnleggende nasjonalt. Premisset er falskt fordi det baserer seg på en historisk fase som for lengst er passert. Det unge norske borgerskapet *var* nasjonalt da det for mer enn hundre år sia gikk i brodden for norsk suverenitet, demokrati og sjølstyre. Men dette tok slutt da Norge gikk over til å bli kapitaleksportør og et utvikla industriland, dvs. da den norske kapitalismen ble imperialistisk, med en dominerende monopolkapitalistisk fraksjon innafor herskerklassen. Noen vil hevde at overgangen skjedde allerede på 1930-tallet i og med ishavsimperialismen, andre vil si at Norge først ble imperialistisk med utviklinga av oljeøkonomien og tilhørende kapitaleksport på 1970-tallet. Det får være gjenstand for en annen diskusjon. Tidspunktet ligger kanskje et sted imellom. Poenget er at Norge har vært et imperialistisk land i minst femti år. Et særtrekk er at norsk imperialisme utvikla seg som statsmonopolkapitalisme, der staten først var hovedinvestor og deretter lot privatkapital få andeler i norsk kapitaleksport.

Dette imperialistiske norske borgerskapet har et helt annet forhold til nasjonen og nasjonalstaten enn det unge, oppadstrebbende borgerskapet hadde i unionstida med Sverige og perioden like etterpå. For dagens norske borgerskap er nasjonalstaten utelukkende et springbrett og en base for kapitalistisk ekspansjon og akkumulasjon på bekostning av arbeiderklassen i inn- og utland. For den betyr ikke nasjonale verdier og kultur det døyt, annet enn som staffasje for å fylke det arbeidende folket bak kapitalens framstøt og interesser.

Borgerskapet har for lenge siden tråkket ned den nasjonale fana det en gang holdt så høyt. I dag selger denne klassen og

dens ulike regjeringer unna suverenitet og nasjonale interesser over en lav sko. De gjør det uten å blunke hvis det gir utsikter til større profitt å søke stormakters «beskyttelse» og utføre utenlandsoppdrag for dem for å oppnå lojalitetsfordeler. Grunnlovens suverenitetsvern er snart en papirbestemmelse. I vår tid er eksemplene så mange, jamfør baseavtaler med USA og endeløse suverenitetsavståelser til EU, at det ikke er nødvendig å utbrodere.

Dermed gir det nå heller ingen fornuftig mening å snakke om et uavhengig, nasjonalt forsvar i et land som vårt, slik partier som Rødt gjør. Ingen progressiv tysker eller franskmann ville finne på å omtale militærvesenet i sitt land på denne måten. Militærapparatet er først og fremst til bruk mot eget folk, dernest til å forsvare markedene og profitten til den imperialistiske blokken Norge inngår i, enten det skjer på norsk jord eller på andre staters territorium.

Sikring av Norges territorium blir framholdt som argument for dette nasjonale forsvaret. Men det er irrelevant. Som medlem av NATO handler det ikke om Norges, men om NATO-alliansens territorium og imperialistiske revir. Deler av Norge kan avstås som «brent jord» hvis NATO og USA anser det nødvendig for å forsvare alliansens revir. Tidligere NATO-planer om å atombombe Nord-Norge for å hindre en angriper i å rykke fram, underbygger et sånt scenario.¹⁸ I forsvarsplanene vil Norge også være et viljeløst transitland for amerikanske og allierte troppeforflytninger østover.

I dag er det utelukkende arbeiderklassen og allierte som vil kjempe for den norske nasjonens interesser mot en hvilken som helst imperialistisk okkupant, det være seg Russland eller USA. Offiserskorpset er opplært til å lystre USA. Ingen tror seriøst på at den norske forsvarsledelsen vil løsne så mye som en løspatron hvis USA bestemmer seg for å hærta Norge som ledd i en tenkbar forkjøpskrig mot den russiske eller kinesiske rivalen. Først når arbeiderklassen reiser sin egen statsmakt og sin egen

nasjonale hær, gir det mening å snakke om ei uavhengig norsk forsvarsmakt.

SV har i realiteten vært et motstrebende NATO-parti i 25 år.

Partiets daværende utenrikspolitiske talsmann Erik Solheim og partileder Kristin Halvorsen ga «kritisk støtte» til NATOs bombetokter over Serbia og Kosova i 1998. I regjering sørga partiledelsen i 2007 for å overkjøre all intern motstand ved å sende norske spesialstyrker til Afghanistan. Og som regjeringsparti var SV med på å sanksjonere det norske bomberegnet over Libya i 2011. Rødt var imot, men viste påfallende passivitet de første dagene og ukene av denne NATO-krigen.

På SV sitt landsmøte i mars 2023 fjerna flertallet helt kravet om å melde Norge ut av NATO. I stedet fabler SV om en nordisk forsvarsallianse, som NATO nå har tilrettelagt for med svensk og finsk medlemskap i alliansen. Mange SV-ere har standhaftig stått imot NATO-dreininga, men de har tapt skanse etter skanse i et kvart århundre.

I Rødt står det ikke særlig bedre til. Ved partiets landsmøte 21.–23. april 2023 sto to fløyer mot hverandre. Ifølge partiets landsstyre er det «sikkerhetspolitisk uansvarlig å gå inn for at Norge, med et nedbygd nasjonalt forsvar, skulle stå alene i morgen». En mer ynkelig hyllest av storebror USA er vanskelig å finne.

Rødt-ledelsen forsøker å late som om opprustningsvedtak er en suveren nasjonal beslutning. Men forsvarsmessige prioriteringer og våpenleveranser godkjent av det norske Stortinget blir nødvendigvis koordinert med NATO, USA og Storbritannia. Det handler om alt fra klargjøring og opplæring av mannskaper til logistikk og målutvelgelse. Når våpenfløyen forsøker å bortforklare dette, avslører de samtidig sine inngrodde forestillinger om at norsk imperialisme stiller i en egen og «snillere» divisjon.

Krigs- og NATO-motstandere i SV og Rødt skal ha all ære for

at de kjemper heroisk. Men i beste fall vil de klare å bremse den borgerlige degenereringsprosessen i disse partiene.

Venstrepartier som ser parlamentarisme og reformpolitikk som veien til sosialismen, vil uunngåelig tendere i retning av å identifisere seg med det rådende systemet, og dermed med den herskende klassen og dens verdensbilde. Det gjelder spesielt i krisetider. Ustabiliteten i det kapitalistiske systemet gjør at borgerskapet bruker alle midler for å disiplinere partier som kan appellere til arbeidsfolk og antiimperialister. Det er dette vi nå ser utspille seg i den offentlige debatten.

De reformistiske lederne har en vesentlig del av sin sosiale basis i småborgerlige lag og i arbeideraristokratiet i fagbevegelsen. Dette øvre sjiktet i arbeiderklassens rekker har i generasjoner blitt oppfostra i en ånd av klassesamarbeid. Tydeligst kommer det til syne ved lønnsoppgjørene, der utgangspunktet for lønnskraava til den reformistiske fagbevegelsen er hva bedriftseierne kan avse uten at «konkurranssevnen» overfor andre lands bedrifter og arbeidere blir svekka. Hva som er akseptabelt for våre egne kapitalister, veier som regel tyngre enn å sikre kjøpekrafta.

På denne måten oppdras arbeiderklassen, med «arbeiderpartiene» som de viktigste oppdragerne, til å tro at interessene og profittjaget til Telenor, Hydro, Equinor, Statkraft osv. er i deres interesse. Ved å være selskapslojale kan arbeiderne håpe på at noen smuler av den imperialistiske superprofitten tilfaller dem.

Interessene til denne monopolkapitalen må naturligvis forsvares hjemme og ute, enten vi snakker om Angola, Bangladesh, Brasil, Argentina eller for den saks skyld Ukraina. Europas største land etter Russland er et attraktivt objekt for imperialister av alle slag. Ukraina har store ressurser, som et jordbruksland rikt på kull og sjeldne mineraler til «det grønne skiftet». I de østlige *oblastene* fins noen av verdens største forekomster av litium, et ekstremt etterspurt alkalimetall til bl.a. batteriproduksjon. Pla-

nene i Brussel og Kiev var at dette skulle være en del av Ukrainas medgift til EU.

Ender disse ressursene opp i den russiske imperialismens interessesfære istedenfor i EU sin, betyr det store tap på børsene og finansmarkedene. Dessuten skrumper markedet inn for vestlig kapital som skal «hjelp» et sønderskutt Ukraina på beina igjen etter krigen.

En tredjedel av Europas dyrkbare areal befinner seg i Ukraina. Det norske Oljefondet er fjerde største investor i den privatiserte landbrukssektoren. Norsk imperialisme ser enorme muligheter, ikke minst når landet er lagt i ruiner og skal bygges opp igjen.

Først skal Kongsberg og Nammo sprengre profittmarginene sine, bokstavelig talt. Når kanonene en gang stilner, venter Telenor, Equinor, Statkraft og Yara på gribbefest. NHO-sjef Ole Almlid sikler allerede etter kontrakter for å gjenoppbygge Ukraina, spesielt infrastruktur norske bedrifter som Telenor og Statkraft har spesialkompetanse på. Et eget nettverk i NHO skal hjelpe flere norske bedrifter til å investere i Ukraina, kunne Aftenposten melde 14. april 2023. Ambisjonene har ikke blitt mindre etter at Ukrainas president på overtid, Volodymyr Zelenskij, i september 2024 la fram sin «seiersplan». En av planens hovedpunkter er at USA og NATO-land sikrer Ukrainas ressurser mot at de til gjengjeld fritt får «utnytte det økonomiske potensialet» som ligger i disse ressursene.

I siste omgang må disse kapitalinteressene til norsk imperialisme forsvares med militærmakt. Da blir det norske «forsvaret» for puslete. Løsninga ligger i alliansen med USA og de vestlige stormaktene. NATO er enkelt sagt den alliansen som i dag best tjener de overordna interessene til norsk monopolkapital. Et problem kan være å få arbeiderklassen til å godta militariseringa og de omkostningene det har for vanlige folk. Da er borgerskapet avhengig av at sosialdemokratiet og «ansvar-

lige» venstrepartier fungerer som nasjonale støtdempere for krigspolitikken.

Under mindre tilspissa internasjonale forhold aksepterer borgerskapet litt systemkritikk og NATO-motstand. Denne romsligheten forsvinner som dogg for sola når den internasjonale spenninga mellom imperialismaktene skjerpes. Når imperialistiske rivaler truer eller motsetter seg hegemoniet som USA og vestmaktene har etablert og stadig utvider, slik Russland med aggressiv militærmakt gjør i Ukraina, setter borgerskapet tomeskruene på sin ansvarlige «venstreopposisjon».

Istedenfor å avsløre det norske borgerskapets økonomiske og politiske motiver for å bidra til krigen, stiller opportunistene seg bak den vestlige imperialismen sin kamp mot «et verre onde» i form av det imperialistiske Russland. Foran seg skyver de ukrainske arbeidere ført bak lyset av sitt eget borgerskap, akkurat som russerne ved fronten er ført bak lyset av kapitalistklassen i Kreml. De argumenterer som Karl Kautsky, som mente det ville være feil å motsette seg militære felttog når dette var «folkets vilje». Når borgerskapet lykkes med sin hjernevask av den folkelige opinionen, blir dette opportunistenes begrunnelse for å føre borgerlig halehengspolitik.

Visst er de «kritiske» til NATO og USA-imperialismen. De kan tilmed ta i bruk noen marxistiske fraser om imperialismen og nasjonal sjølråderett. Det siste var et argument for å kreve enda større forsvarsbudsjetter enn det Solberg-regjeringa presterter, som Rødt gjorde allerede i 2019 – flere år før krigsutbruddet i Ukraina. Maksimal opprustning av et «nasjonalt» forsvar innafor den USA-styrte krigsmaskinen NATO!

Men, sier opportunistene, Ukraina er et lite(!) land som bare kan forsvares med massive tilførsler av våpen. Og skal det virkelig monne, må våpna komme fra NATO og USA. Som Rødt-politiker og tidligere RV-leder Jørn Magdahl sier det i et tilsvar til en annen partiveteran, Arnljot Ask: «Konsekvensen av dette synet [dersom venstrepartier i alle NATO-land sa nei til våpenle-

veranser] er at om venstresida hadde større innflytelse, så ville Ukraina nettopp ikke hatt de våpna som trengs for å forsvare sin nasjonale eksistens.» (Klassekampen 13.04.2023.)

Som om USA og NATO bryr seg om Ukrainas nasjonale eksistens på annen måte enn som en territoriell utvidelse av østflanken til EU og NATO.

Ask forsøkte å forsone fløyene i Rødt rundt en mer kautskyansk tilnærming. Han forsvarer partiets programformuleringer mot våpenforsendelser til land i krig, et standpunkt som samtlige norske partier hadde for et drøyt år tilbake. «Vår motstand mot å gi våpen via Nato er en politisk markering, som ikke har hatt noen praktisk betydning», beroliger han de mest våpenfrelste partimedlemmene med (KK 11.04.2023). Han trøster også med at «vi» sanksjonerer Russland politisk og økonomisk.

Interessene til arbeiderklassen i Ukraina, Russland og Norge har vært og er helt fraværende i denne partidebatten (og for den saks skyld i alle andre tilsvarende ordsrifter). Diskusjonen dreier seg i bunn og grunn om hvor langt et «venstreparti» bør gå i å spille på lag med de imperialistiske stormaktene, og om den ene av dem er «ondere» enn de andre.

«Internasjonal solidaritet» kaller våre sosialimperialister det når de klapper henrykt over enorme krigsbudsjetter i eget land som ledd i å finansiere våpeneksport til Ukraina. Når det gjelder norsk NATO-medlemskap, forsikrer de om at utmelding er det langsiktige målet. Bare ikke akkurat nå. Før dét kan skje, må den norske imperialismen ruste seg til tennene – innafor NATO, for ellers blir «vi» forsvarsløse!

Når Rødt-ledelsen blir konfrontert med sitt forræderi mot sosialistiske prinsipper, bedyrer den at de i Ukraina bare er tilhengere av «defensive» våpen som kan bidra til nasjonal frigjøring. En «frigjøringskrig» med NATO og USA som den faktiske generalstaben! Rødt-ledelsen finner det rimelig at NATO-sersjantene i Kyiv skal få 75 milliarder norske kroner til fri disposisjon.

I demokratiets og solidaritetens navn, selvfølgelig.

For å ligge i forkant av et annet boblende krigsutbrudd, bør Rødt etter tilsvarende logikk kreve norske våpenleveranser til Taiwan. Eller kanskje til Folkerepublikken? Taiwan er internasjonalt – også av Norge – anerkjent som en del av Kina. Så hvem frigjør hva fra hvem?

Taiwan har siden den kinesiske revolusjonen i 1949 bestått som et brohode for USA-imperialismen. Taiwan er bare anerkjent av en håndfull mindre stater og er heller ikke medlem av FN. Så godt som hele verden anerkjenner prinsippet om ett Kina, noe som i praksis gir Taipei en uavklart status som en slags sjølerklært kinesisk provins fristilt fra Beijing. Siden 1973 har også USA anerkjent prinsippet om ett Kina, sjøl om Beijing og Washington opererer med vidt forskjellige fortolkninger av hva det innebærer.

Spenninga i Taiwan-stredet mellom Kina og USA med allierte er høyere enn noensinne. Kina truer åpenlyst med militære reaksjoner hvis Taiwan erklærer uavhengighet, mens USA ruster opp Taiwan med løfter om å forsvare øystaten militært. Hvem vil Rødt støtte hvis en krig skulle bryte ut? President Xi Jinping eller president Donald Trump? Er det prinsippet om ett territorielt Kina eller Taiwans krav på nasjonal uavhengighet (som bare et mindretall taiwanesere krever) som skal veie tyngst?

Prinsippet om nasjonal sjølråderett er ikke så likeframt som enkelte vil ha det til. Folkerett, folkesuverenitet og nasjonalt demokrati er ikke nødvendigvis synonyme begreper. I forholdet mellom stater er det riktig å forsvare hovedprinsippet om folkerett og ukrenkelige grenser, fordi alt annet legitimerer nye krigshandlinger. Samtidig innebærer nasjonenes rett til sjøl å bestemme at de må få avgjøre sin egen status, også hvis det innebærer territoriale endringer og nye gresndragninger. Rettighetene til nasjonale og kulturelle minoriteter som ikke oppfyller kriteriene for en nasjon, må ivaretas med uinnskrenka

språklige og kulturelle rettigheter for de nasjonale minoritetene innenfor nasjonen.

Derfor er det nasjonale spørsmålet komplekst. Nasjonalsjåvinisme vil alltid bli tatt i bruk av borgerskapet og fascistene for å splitte arbeidere av forskjellige nasjonaliteter. For sosialister er det overordna å overvinne nasjonale motsetninger som står i veien for klassekampen og fører den på villspor. Den nasjonale kampen er rettferdig når den retter seg mot imperialismens nasjonale utplyndring og utbytting, med mål om nasjonal frihet og demokratisk forbrødring. Andre nasjonale kamper kan være rettmessige, om enn ikke rettferdige eller progressive. Derfor må sosialister og kommunister ta konkret stilling til slike kamper. I gitte tilfeller kan det bety at sosialister advarer mot for eksempel nasjonal løsrivelse, men uten å bestride den aktuelle nasjonens *rett* til sjøl å avgjøre hva den går inn for.

Sosialisme og revolusjon som arbeiderklassens svar på krigshelvetet, nevner de norske sosialimperialistene ikke. Hvis man går dem på klingen, vil de svare at det er fullstendig urealistiske fantasier som ingen ville forstå.

Har de ikke litt rett i det?

De har rett i at arbeiderbevegelsen og de sosialistiske krefte i Ukraina og Russland (og i det meste av Europa) i dag står ekstremt svakt. Oppfordringer til å forvandle den reaksjonære krigen til proletariske revolusjoner mot egne regjeringer vil – som taktisk parole under dagens omstendigheter – være et meningsløst slag i lufta. Brorparten av de arbeidende folket i de krigførende landa, og i landa som støtter dem, er ført bak lyset av sine nasjonalsjåvinistiske regjeringer. Men dette endrer ikke et øyeblikk ved at parola er strategisk gyldig, som et vilkår for å gjøre slutt på alle kriger.

Inntil arbeiderklassen og den revolusjonære marxismen igjen blir sterk nok til å omsette parola i politisk handling, er arbeiderklassens mål å få slutt på denne bestemte krigen og det faktiske blodbadet som pågår. Det innebærer at arbeidere i alle land må

kreve av sine regjeringer at de stenger av for alle våpenforsendelser, at de oppfordrer til våpenhvile og fredsforhandlinger.

Våre dagers sosialimperialister støtter krigspolitikken og ønsker seier for egen imperialistiske regjering og dens allierte. Det gjelder i øst som i vest.

Den russiske føderasjonens «kommunistiske» parti støtter i hovedsak felttoget i Ukraina, sjøl om det er en viss indre opposisjon også der.

I et Norge som ikke opplever krigshandlingene direkte, er støtten til egen regjerings krigspolitikk fra SV og Rødt noe mer tilslørt. En stor del av medlemsmassen i disse partiene er oppriktige anti-imperialister og NATO-motstandere. Derfor sier ikke Rødt- eller SV-ledelsen rett ut at de ønsker full seier for NATO. Samtidig er det en innlysende konsekvens av den øvrige argumentasjonen om at NATO-væpning er en forutsetning for at Ukraina skal gjenerobre sitt territorium – også Krim-halvøya, og for at Ukraina skal stå maksimalt rusta når det en gang måtte bli reelle forhandlinger om fred. At Russland og «despoten» Putin vinner, er ifølge dem det verst tenkelige alternativ. Og skal Russland tape, må Ukrainas faktiske alliansepartnere vinne.

Har de ikke litt rett i det?

De har rett i at bare NATO og USA er i stand til å påføre Russland et krigsnederlag, om ikke den russiske arbeiderklassen sjøl vender våpna mot sin egen imperialistiske regjering. De har derimot ikke rett i at en full militær seier for Ukraina orkestret av NATO vil gi nasjonal frigjøring for landet. En NATO-seier i Ukraina vil bety at det ukrainske folket blir absorbert og underkasta den vestlige imperialismen, også formelt gjennom EU- og NATO-medlemskap.

For arbeiderklassen i landet betyr det en ny ulykke.

Krigstoktet har ikke gått etter planen for Russland. Den politiske og diplomatiske tilliten Russland måtte ha opparbeida seg på den internasjonale arenaen, ligger i frynser. Militært innser Kreml at det er helt urealistisk å erobre hele Ukraina, hvis det

noensinne har vært intensjonen. Sjøråde for de øst-ukrainske *oblastene* og sikkerhetsgarantier mot ny ukrainsk opprustning i USA- eller NATO-regi, er trolig det maksimale Russland kan håpe på å framtvinge på slagmarka.

I realiteten vil også dét være et nederlag for Kreml, men likevel en mulig utvei for en russisk imperialisme som trenger å slikke sine sår. President Putin trenger en slags «gevinst» å vise folket etter den meningsløse masseslakten av russere og ukrainere. Den folkelige støtten til «spesialoperasjonen» svinner for hver likpose som vender hjem til Moder Russland. Putin må støtte seg på Xi. Kina er villig til å gi russerne drahjelp ut av krigen, sist bekrefta av Moskva-besøket til den kinesiske forsvarsministeren Li Shangfu i midten av april 2023, der løfter om å styrke det «grenseløse» militære samarbeidet blei understreka.

På tampen av 2024 har USA og NATO ingen planer om å gi Kreml en utvei. Det gjenstår å se om dette endrer seg med Donald Trump som ny president. En ytterligere tilspissing av situasjonen rundt Taiwan, og enda tettere militært samarbeid mellom Moskva og Beijing, kan tvinge Washington til å konsentrere seg om Stillehavet og Øst-Asia. Eller «la Ukraina i stikken», som SV- og Rødt-ledelsen antakelig ville formulere det.

Alle som vil se, forstår at krigshandlingene i Ukraina er mer kompliserte enn at et mindre imperialistisk land forsvarer seg mot en større imperialistmakt.

Alle de vestlige stormaktene har, i ulik grad, vært delaktige i forberedelsene til en krig som i åtte år har gått på lavbluss som en oppvarming til den store konfrontasjonen. Den russiske imperialismen kalkulerte med at en forkjøpskrig var gunstigere enn at Ukraina ble oppmarsjområde for en NATO-offensiv om noen år. Det endrer ikke ved at Russland er eneansvarlig for invasjonen av nabolandet, og for alltid vil være brennmerket.

Uten et øyeblikk å svekke kravet om at Russland må trekke seg ut og respektere grensene fra før 24. februar 2022, uten et øyeblikk å dra i tvil Ukrainas grenser etter folkeretten, er det en

plikt for sosialister å ønske nederlag for alle de involverte imperialistmaktene, og især for våre egne. Spørsmålet om Ukrainas framtidige grenser må avgjøres med utgangspunkt i retten til nasjonal sjølbestemmelse for de østlige oblastene. Om de ønsker å være del av Ukraina eller Russland må løses på demokratisk vis, uten imperialistisk innblanding.

Norsk imperialisme og fagbevegelsens rolle

Da partiet Rødt utpå vårparten 2023 bråsnudde i synet på våpenleveranser til Ukraina, var foranledningen et koordinert offentlig utspill fra tre av partiets veteraner og faglige tungvektere tidlig på nyåret. To av dem, Boye Ullmann og Terje Kolbotn, har hele sin fartstid knytta til fagbevegelsen. Også den tredje, Lars Borgersrud, var faglig tillitsvalgt tidlig på 1980-tallet, før han gjenopptok sitt virke som historiker.

I et innlegg i passende tid før partiets landsmøte, krevde de tre at Rødt måtte slutte seg til NATO-konsensusen på Stortinget, etter at SV allerede hadde snudd i spørsmålet.¹⁹ Det eneste forbeholdet var at Norge skulle begrense seg til å sende «defensive» våpen, som luftvern og anti-tankvåpen.

På dette tidspunktet var det kjent at Norge sendte MLRS rakettbatterier konstruert for forbudte klasevåpen. Dette har aldri Ullmann, Kolbotn og Borgersrud ytra seg imot.

En annen veteran, dessverre nå avdøde Erling Folkvord, tok til motmæle med noen retoriske spørsmål til de tre: «Betyr dette at Rødt skal levere eit slikt forslag (dvs. om bare defensive våpen) i Stortinget? Kva skal Rødt så gjere viss Stortinget avviser denne innsnevringa? Meiner dei tre at Rødt da skal røyste mot regjeringa sine framlegg som er full tilslutning til Natos opplegg og levere alle slags våpen?» (KK 19.01.2023)

Den opprørske SV-veteranen Hans Ebbing sa det slik i Klassekampen 6. januar 2023: «I likhet med SV er Rødt nærmest

blitt et de facto Nato-parti i denne konflikten med alle dens globale dimensjoner.»

Han har sine ord i behold. Først «snudde» den ene etter den andre stortingsrepresentanten og motsa den vedtatte partilinja. Så ble det hele banket av landsmøtet i april, mot stemmene fra et betydelig mindretall.

Folkvord fikk aldri respons på sine blottleggende spørsmål om hvordan partiet skulle opptre. Svaret kom imidlertid i møte med den parlamentariske NATO-virkeligheten. Når Rødt våren 2024 forklarer Ukraina-politikken på partiets hjemmeside, kan vi lese:

«Rødt fikk fra starten av ikke være med på Ukraina-pakken, men har nå sluttet seg til pakken. Rødt har hele tiden vært for avtalens formål, økonomiske rammer og varighet, men i tråd med det som var vedtatt politikk fram til landsmøtet i april 2023, stilte vi oss ikke bak militær støtte utover såkalt b-materiell. På landsmøtet endret partiet standpunkt, og i etterkant har Rødt tilsluttet seg Ukraina-avtalen.»²⁰

Ukraina-avtalen er ei gigantisk støttepakke på 75 milliarder kroner, hvorav halvparten er rein våpenstøtte. Pakka opererer naturligvis ikke med noe skille mellom defensive og offensive våpen. Våpenstøtta blir koordinert av NATO, ettersom det er NATO som har logistikken og oversikten til å gjøre det. Pakka er ytterligere utvida og nesten fordobla i 2024. Igjen med støtte fra SV og Rødt.

«Faglig-høyre» er et kjent begrep i Rødt-kretser, i hvert fall blant dem med bakgrunn fra Rød Valgallianse og AKP. Ved viktige politiske skilleveier, særlig når det gjaldt forholdet til det etablerte sosialdemokratiet og LO-apparatet, stilte partiets ganske store sjikt av faglige tillitsvalgte seg temmelig konsekvent på en høyrekurs. Dette sjiktet, som vet å utnytte sin opparbeidde autoritet, har stått sentralt ved flere korsveier i den tidligere ml-bevegelsens gradvise omvendelse til reformismen. Disse faglige kadrene rykker oppskriftsmessig ut hvis deler av

Rødt eller ungdomsorganisasjonen Rød Ungdom finner på å opptre «uansvarlig».

Deres utspill for våpenstøtte til Ukraina – stikk i strid med den gjeldende partilinja på dette tidspunktet – er bare ett eksempel. Flere av disse faglige veteranene rykket også ut, sammen med partiledelsen i Rødt og AUF(!), for å iredettese en ny ledelse i ungdomsforbundet Rød Ungdom. RU-lederen Amrit Kaur måtte bankes på plass fordi hun hadde brukt ufine begreper som «terrorist» og «krigsprofitør» om bl.a. Jens Stoltenberg og Jonas Gahr Støre for deres rolle som støttespillere for Israels folkemord i Gaza.

LO-systemet og toppen av Arbeiderpartiet har alltid fremmet interessene til norsk industrikapital, spesielt den eksportretta delen. Skattesubsidiene til oljenæringa og hjelpepakker til leverandørindustrien taler sitt tydelige språk. Hele mantraet bak frontfagsmodellen er at lønnsnivået i Norge skal fastsettes ut fra hva eksportindustrien «tåler». Det vil si at lønnstillegg ikke må påvirke profittmarginen i den grad at det svekker konkurransevnen. Gitt en noenlunde lik produktivitet i våre naboland, betyr dette i realiteten at norske arbeidere bør *underby* sine klassebrødre i Tyskland, Sverige, Danmark osv. i solidaritet med våre egne kapitalister.

Ideen som ligger til grunn, er at tillitsvalgte hjelper bedrifts- og konsernledelser med produktivitetsforbedringer og spissa kompetanse til gjengjeld for såkalt medinnflytelse.

Rolf Utgård, tidligere konserntillitsvalgt hos Kværner, var for år tilbake en av disse faglige bautaene. I daværende Arbeiderbladet (nå Dagsavisen) skreiv Utgård et innlegg høsten 1995, der han forklarte de tillitsvalgte sin nye rolle i positive vendinger: «I 70-åra gikk det mest i lønnsforhandlinger, miljø og arbeidsforhold. I dag brukes tida til produktivitets- og organisasjonssaker. De tillitsvalgte og medlemmene engasjerer seg i

bedriftens strategi og har bred kontakt med myndigheter, organisasjoner og mediene.»

På dette tidspunktet var Utgård fremdeles medlem av RV, forgjengeren til Rødt. For ham og hans reformistiske perspektiv var det mest naturlige i verden at de tillitsvalgte engasjerer seg i bedriftens strategi og spiller på lag med myndighetene.

«Norske interesser», et uttrykk som også brukes hemningsløst av Rødt-ledelsen, er begrunnelsen for å forsvare alt fra den norske modellen til kapitaleksport og opprustning i NATO-takt. Disse interessene er direkte avleda av norsk kapitaleksport og den borgerlige statens investeringsportefølje gjennom Oljefondet. De har fint lite med arbeiderklassens og det norske folkets interesser å gjøre. Annerledes kan det ikke være så lenge Norge er prisgitt monopolene og kapitalistiske produksjonsforhold.

I flere tiår har venstrereformistene dominert de delene av fagbevegelsen som har stått i opposisjon til Ap-ledelsen og den høyresosialdemokratiske LO-toppen. Den har reist mange viktige kamper, ikke minst på områder der EU-tilpasning gjennom EØS-avtalen har undergravd arbeidsmiljø og faglige rettigheter. Men den har typisk også argumentert mot EU-regelverk fordi den mener forpliktelsene svekker norsk industri og «konkurranssevnen» mot utlandet, for eksempel på energiområdet. Argumentet har isolert sett en del for seg og kan være et taktisk moment for breiere enhet i kampen mot EU og EØS. Likevel avspeiler det en grunnleggende holdning der EU blir framstilt som en slags koloniherre, som norske kapitalister og politikere er dumme nok til å underlegge seg. Det imperialistiske norske borgerskapet forstår ifølge denne logikken helt enkelt ikke sine egne «nasjonale» interesser.

Kampen mot EU, inkludert energiunionen, er grunnleggende viktig for arbeiderklassen og en fagbevegelse verdt navnet. EU-politikken tjener interessene til de store monopolene innen finans og industri, og rammer ofte små og mellomstore bedrifts-eiere i tillegg til det store folkeflertallet. Poenget er at i det store

og hele ser også det norske monopolborgerskapet seg tjent med EU-politikk på de fleste områder. For denne klassen har nasjonalstaten ikke annen interesse enn som base og subsidieleverandør, for eksempel til investeringer for EUs påstått grønne giv.

Dagens venstreopposisjon innafor fagbevegelsen er, i motsetning til sosialliberalerne og markedstilhengerne i Arbeiderpartiet, i bunn og grunn sosialdemokratisk på «gammelmåten». Den lengter tilbake til noe som ligner Gerhardsen-epoken med sin såkalte blandingsøkonomi. Talspersonene for denne retninga kommer oftest fra Rødt eller SV, men også fra den faglige fløyen i Ap som er i opposisjon mot markedsteologene i partiledelsen.

Holdningene de bringer til torgs i noen sentrale spørsmål, kan sammenfattes omtrent sånn:

- De vil gjerne at vi får lønnstillegg. Så lenge det ikke vesentlig svekker konkurransekrafta til norske industrikapitalister. Tenk på arbeidsplassene, kamerater!

- De er møkk lei høyrepolitikken, EØS-avtalen og New Public Management som Jonas og Ap forsvarer og viderefører på nær sagt alle områder. Men de slår ring om det «rødgrønne» alternativet, helst med SV og Rødt på regjeringsslaget, ved hvert eneste valg.

- De vil gjerne ha Norge ut av NATO og er kritiske til USA. Bare ikke akkurat nå, for hvem skal da forsvare «oss» mot imperialistiske rivaler som Russland?

- De vil gjerne ha mer penger til velferd og mindre til våpen. Bare ikke akkurat nå. For vi trenger å ruste opp et sterkt, «nasjonalt» forsvar, særlig nå som vi har fått NATO-allierte i Norden!

- Mange av dem vil også gjerne ha sosialisme, i en eller annen form. Bare ikke akkurat nå, for det er så mange viktige dagsskamper å føre!

Den offisielle linja til Rødt har inntil helt nylig vært motstand mot LO-ledelsens såkalte solidaritetsalternativ og den korporative lønnsfastsettelsen gjennom frontfagmodellen. Likevel vakte det overraskende liten oppsikt eller intern kritikk

da den nye Rødt-lederen Marie Sneve Martiniussen omfavnet frontfagmodellen i Klassekampen våren 2023. «Frontfagsmodellen sikrer at det er lønnsomheten i industrien som legger føringer. Går det godt i industrien, skal også arbeidsfolk ha sin del av kaka», forklarte Rødt-politikeren²¹ som et ekko av Peggy Hessen Følsvik og LO-økonom Roger Bjørnstad.

Historien gjentar seg som farse og som tragedie

Historien gjentar seg, først som farse, deretter som tragedie, sa Marx. Farsen har vi levd med en stund. Nå er det tragedien som nærmer seg.

Det er ingen historisk tilfeldighet at den første, store splittelsen av arbeiderbevegelsen i en reformistisk og en revolusjonær retning skjedde parallelt med at kapitalismen gikk over fra frikonkurransen til sitt imperialistiske stadium. Splittelsen ble til et åpent brudd i og omkring utbruddet av den første verdenskrigen i 1914. Sosialdemokratiet (reformistene) slutta rekkene bak sine egne imperialistiske borgerskap, mens bare de revolusjonære, med de russiske bolsjevikene i spissen, fulgte den 2. Internasjonals gamle parole om å føre krig mot krigen og utnytte den til å velte herskerklassene. Det skjedde i Russland i 1917 og var nær ved å skje i Tyskland og Ungarn året etter.

Oppbygginga av arbeiderstaten i Sovjetunionen, og seinere opprettelsen av folkedemokratiene etter seieren over Hitler-fascismen, innvarsla en fase av global maktforskyvning og svekkelse av imperialismen. Den kinesiske revolusjonen og en bølge av seierrike frigjøringskriger i tidligere kolonier i Asia og Afrika, utløste optimisme i folkemassene og frykt i de imperialistiske hovedstedene. En tredjedel av menneskeheten var ved inngangen til 1960-tallet ikke lenger slaver av imperialistisk utbytting og kapitalisme. Framtida så lys ut, med sterke kommunistiske partier i Asia og i mange europeiske land. Arbeider-

klassens og nasjonenes frigjøring var på vei fra visjon til å bli virkelighet.

Men euforien var forhastet. Ettervirkninger av krigen, idealistiske overslag i oppbygginga av sosialistiske produksjonsforhold, bruk av kapitalistiske insentiver i flere sosialistiske stater og en gradvis integrasjon i det imperialistiske verdensmarkedet, gikk hånd i hånd med utvikling av opportunistiske elementer i parti og stat. Kimen til det som snart skulle bli et kontrarevolusjonært byråkrattborgerskap tok makta i Sovjetunionen, slik det allerede hadde skjedd i Jugoslavia. De fleste andre tidligere sosialistiske og folkedemokratiske landa gjennomgikk lignende kontrarevolusjonære prosesser, med Albania som det eneste europeiske unntaket.

Den nye revisjonistiske herskerklassen var imidlertid nødt til å beholde noen røde gevanter, ellers ville den blottstille seg som forrædere overfor arbeiderklassen og kollektivbøndene. Derfor ble nye kapitalistiske reformer innført i det små, småborgerskapet økte i antall, men samtidig ble sosiale vinninger som gratis helse og skolegang, pensjonsordninger osv. for det meste opprettholdt. Statskapitalismen forsøkte å framstå utad som en slags «sosialisme», enda matkøene vokste og den statlige undertrykkinga av eget folk økte. Noen kalte det misvisende for «realsosialisme». Det var i virkeligheten en tablå-«sosialisme» med røde kulisser.

Sammenbruddet til dette råtne systemet i perioden 1989–1992 var et jordskjelv. Egentlig var det et uunngåelig og brutalt etterskjelv. Det som skjedde var en åpen kapitalistisk restaurasjon innafor en kontrarevolusjon som hadde funnet sted nesten en generasjon tidligere.

Men for massene i øst og vest framsto det hele som et sammenbrudd for «sosialismen», ettersom de revisjonistiske regimene kalte seg sosialistiske. Denne falske beskrivelsen ble naturligvis kringkasta og «verifisert» av hele det vestlige propagandamaskineriet. Det hjalp lite at marxist-leninistene i flere

tiår hadde sagt at om de sovjetiske arbeiderne skulle unngå følgene av full kapitalistisk restaurasjon, måtte de gjøre revolusjon og gjeninnføre proletariatets diktatur.

I stedet fikk vi imperialismens nye gledesbudskap om kapitalismens endelige seier, «historiens sluttpunkt» og «ideologienes død». Vi fikk også en ny verdensorden, helliggjort av presidentene Bush og Gorbatsjov, med løfter om en ny og varig fred i vår tid.

Tidsskriftet Revolusjon oppsummerte hendelsene i 1990 på denne måten:

«De øst-europeiske arbeiderne har mer eller mindre helhjerta bidratt til å slutføre en ufullendt kontrarevolusjon. Men bare de mest kompromitterte medlemmer av revisjonistborgerskapet mister sine posisjoner, mens hoveddelen, sammen med restene av de gamle utbytterklassene og de framvoksende småkapitalistene, blir sveisa sammen til en mektig kontrarevolusjonær klasse.

Historisk er dette et skritt tilbake, ei mektig styrking av kontrarevolusjonen og borgerskapets samla krefter. Men i sin tur skaper denne prosessen forutsetningene for en skjerp kamp og ny politisk bevissthet blant arbeiderne. Eller som Marx skreiv om de revolusjonære forandringene som prega Frankrike i åra 1848-50: *«Med ett ord: Ikke i sine umiddelbare tragikomiske landevinninger fikk det revolusjonære framskritt sitt gjennombrudd, men omvendt ved å skape en sluttet og mektig kontrarevolusjon, ved å skape en motstander hvis bekjempelse først kunne modne opprørspartiet til å bli et virkelig revolusjonært parti.»*²²

Borgerliggjøring av sosialister

Borgerliggjøring av et øvre sjikt i arbeiderklassen er ikke noe nytt fenomen. Det skjøt særlig fart da kapitalismen gikk over i sin imperialistiske fase omkring år 1900.

I overgangen fra det 19. til det 20. århundre vant Bernsteins reformisme gradvis fram i et Europa preget av relativ økonomisk framgang, ikke minst i det unge Tyskland.

Imperialismen – eller monopolkapitalismen – og dens superprofitter gjorde det mulig å dempe den evig truende klassekampen fra en raskt voksende fag- og arbeiderbevegelse i Europa. I en verden som allerede var oppdelt mellom stormakter og kolonimakter, var nye markeder og områder for eksport av akkumulert kapital nå bare mulig gjennom erobring av disse nye markedene på rivalenes bekostning. Da var det ikke nok at industri- og bankkapitalen smeltet sammen og la statsmakta under seg og sine interesser. Proletariatet og det store folkeflertallet måtte dessuten ha grunn til å identifisere seg med «sin egen» imperialisme, spesielt når det var utsikter til nye imperialistiske røverkriger i horisonten.

Nøkkelen til dette var – og er – å binde lederne i fagbevegelsen og i arbeiderklassens politiske partier tettest mulig opp til denne statsmakta gjennom en uoffisiell pakt og ulike konseksjoner. Dyktige fagarbeidere trengtes i ei tid med stadige teknologiske nyvinninger. Baser og oppsynsmenn trengtes også. Hva var vel bedre enn å hente dem fra arbeidernes egne rekker? Når sjiktet av fagarbeidere også typisk var de ivrigste og mest respekterte agitatorene for fagorganisasjonen (i starten gjerne på laugsmessig manér, altså fagorganisering i snever forstand),

kunne det være vel verdt å belønne dem med noen pfennig, pence eller øre ekstra i timen.

Først i England, seinere i Tyskland, styrka fagforeningsbyråkratiet seg i takt med fagbevegelsens vekst. Det ble raskt talerør for en «fredelig løsning», for «samarbeid med kapitalen til fellesskapets beste».

Slik kunne et øvre sjikt av arbeiderklassen se seg tjent med å forsvare et system for fortsatt utbytting. Ved å fremme en politikk for classesamarbeid istedenfor klassekamp, fikk reformistiske ledere i fagbevegelse og parti en rolle som forvaltere av den «nasjonale» imperialismens interesser med særlig oppgave å mobilisere arbeiderne bak disse interessene, til gjengjeld for løfter om sosiale reformer.

Allerede Marx og Engels pekte på denne utviklinga i det daværende mest industrialiserte kapitalistiske landet, England, som etter tap av de amerikanske koloniene hadde erstatta merkantilismen med frihandelspolitikken. I alminnelighet var den britiske fagbevegelsen stor i antall, men politisk tilbakeliggende og langt på vei «borgerliggjort». De engelske sosialistene var gjerne forvirra drømmere som Owen, filantroper eller vedheng til det liberale partiet. «Ledelsen for arbeiderklassen i England har helt falt i hendene på de korruperte fagforeningslederne og de profesjonelle agitatorene», skrev Marx i et brev til William Liebknecht den 11. februar 1878.

Som svar på et spørsmål fra den førende SPD-politikeren Karl Kautsky om hva de engelske arbeiderne mente om kolonipolitikken, svarte Engels slik i et brev den 12. september 1882:

«Omkring dette tenker de på samme måte som de *tenker omkring politikk i sin alminnelighet*, det samme som borgerskapet tenker om det. For det finnes ikke noe arbeiderparti her, det finnes bare konservative og radikale Liberalere og også arbeiderne

får sin moral takket være det britiske monopolet over verden og kolonimarkedene.»

På slutten av 1800-tallet ble de første egentlige arbeiderpartiene dannet. Det som skulle bli det ledende sosialdemokratiske partiet i Europa, Sozialdemokratische Partei Deutschlands (SPD), blei stifta i 1863. Det britiske Labour var mer et produkt av fagbevegelsen og ble ikke formelt stifta før 1900. I Norge var det omvendt. Det norske Arbeiderparti ble stifta i Arendal i 1887, Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon først i 1889. Partiene rakk ikke eksistere mer enn noen tiår, før det revolusjonære, marxistiske grunnlaget ble fortrent av reformisme. Det var ingen historisk tilfeldighet, men hadde tett sammenheng med kapitalismens overgang til sitt imperialistiske stadium.

Lenin har grundig skildret denne «forvandlingsprosessen» til arbeiderpartiene, en prosess som i høy grad forvandler betingelsene for revolusjonær klassekamp og kampen for sosialisme, ettersom det som skulle være arbeiderklassens ledere forvandles til sersjanter for monopolborgerskapet. Når arbeidernes «egne» sprer borgerlig ideologi og klassesamarbeidets evangelium, har det en helt annen effekt enn når borgerskapets partier og ideologer gjør det samme.

Hvorfor sånne prosesser skjer den dag i dag i imperialistiske land som Norge, er verdt å se nøyer på. La oss foreløpig bare slå fast at det ikke har å gjøre med ondskap eller konspirasjoner (sjøl om det av og til kan se sånn ut), men har høyst materielle årsaksforhold som igjen avføder «teorier», ideologiske retninger og organisatoriske uttrykk.

Fanget i imperialismens garn

Partiene på venstresida lar seg nå lede av en imperialistisk logikk hvor «geopolitikk» sjalter ut klassekamp og marxisme. Der en fløy kaster seg i armene på NATO, heier en annen på Kina. Inspirasjonen til disse avsporingene kan finnes i Karl Kautskys ideer om «ultra-imperialisme» og i den kinesiske teorien om å dele verden i tre.

SV og Rødt har blitt NATOs norske støttetropper på venstre flanke. Gigantbevilgninger til et «nasjonalt forsvar», koordinert med og dels diktert av NATO, må til for at «vi skal kunne forsvare oss» mot et imperialistisk Russland. Det eneste som mangler er et ja til EU-hæren, dersom Donald Trump igjen inntar presidentvervet i Washington.

Mange kritikere av denne linja setter sin lit til at den russisk-kinesiske alliansen skal frelse oss fra den vestlige imperialismens kvelertak på verden. Kina og Russland skjønnales som ikke-aggressive stormakter som vil gjenopprette en «balansert» imperialisme. For å gi denne analysen et skinn av «marxisme» får vi vite at verken Kina eller Russland er imperialistmakter i egentlig forstand; de tvinges til å spille annenfiolin på dollarens premisser.

Men nettopp denne «fordelinga» stormaktene imellom er det som alltid gir opphav til imperialistiske kriger. Det er en uunngåelig følge av kapitalismens ujamne utvikling.

For begge retninger gjelder at de, uttalt eller implisitt, støtter den ene blokken av imperialistiske land mot den andre. Kampen som de angivelig fører mot imperialismen, foregår på det imperialistiske systemets egne premisser. Arbeiderklassen og kamp

for sosialismen har derfor ingen plass i disse geopolitiske «analysene».

Vi som har levd ei stund drar kjensel på mye av resonnementet fra 1970- og 1980-tallet. Den gangen satte mange sin lit til «den alliansefrie verden» som motvekt til USA-imperialismen. Straks etter Maos død og oppgjøret med «firerbanden», lanserte Kina seg som bannerfører for mer eller mindre «alliansefrie» utviklingsland. «Teorien om tre verdener» bar bud om at Kinas kommunistiske parti (KKP) hadde forlatt en sosialistisk utviklingsvei og at landet posisjonerte seg for å bli ei sosialimperialistisk supermakt. I lett revidert form tjener teorien den dag i dag det kinesiske byråkrattborgerskapets utenrikspolitiske ambisjoner.

Under den (forrige) kalde krigen var det de to supermaktene USA og Sovjetunionen som trua verden med atomkrig. De rivaliserte seg imellom om innflytelsessfærer, men samarbeidde når det gjaldt å kvele revolusjoner og frigjøringsbevegelser som kunne forstyrre den eksisterende maktbalansen på alvorlig vis. Og de holdt kustus på sine undersåtter i EU og Comecon, NATO og Warszawapakten.

Tre verdener-teorien retta seg i formen mot begge disse to supermaktene i «den første verden» som svingte pishen over «den andre verden», og særlig over «den tredje verden».

Men i stedet for å mobilisere verdens arbeidere og undertrykte folk til å gjøre revolusjon mot imperialismen, dreide teorien seg om å forene alskens stater og regimer, reaksjonære som progressive, imot disse to supermaktens dominans. Teorien så bort fra at det i disse landa var undertrykte og undertrykkere, fattigbønder og jordeiere, proletariat og kompradorborgerskap. Dette ga seg mange bisarre utslag i den kinesiske utenrikspolitikken, som for eksempel nære forbindelser til Pinochet-diktaturet i Chile, et iskaldt forhold til flere afrikanske frigjøringsbevegelser og militær straffeinvasjon av nabolandet Vietnam i 1979.

I tillegg skulle denne «tredje verden» alliere seg med «den

andre verden», det vil si de små og mellomstore imperialistiske landa. I kinesisk utenrikspolitikk kom dette til uttrykk gjennom støtte til EU, det daværende Europeiske økonomiske fellesskap (EEC eller EF). Mange revolusjonære og kommunistiske partier i Europa lot seg lede av disse kinesiske «anvisningene». I dette spørsmålet sto AKP(m-l) imot og holdt fast på sin motstand mot norsk EEC-medlemskap.

Å styrke motstandskrafta til små og mellomstore imperialistiske land betyr med nødvendighet å styrke staten og militærmakta til borgerskapet i disse landa. Oppfordringer til klassekamp og revolusjon ville bare svekke dem. Med unntak for noen elementære dagskrav innafor systemets rammer, måtte klassekampen i sånne land dempes ned. Kampen for sosialismen ble henvist til bokhyllene. Også i den såkalte tredje verden ble kampen for nasjonal frigjøring tona ned i den kinesiske propagandaen, særlig hvis det dreide seg om frigjøring fra en av kolonimaktene i «den andre verden».

Men det skulle bli verre enda. Teorien legitimerte at arbeiderklassen og folkene kunne støtte seg på ei supermakt mot ei annen. Gradvis ble tesen om at de to supermaktene var de største fiendene av verdens folk, dreid til at Sovjetunionen var den aller farligste av disse to supermaktene. Samtidig med at den sovjetiske byråkratøkonomien smuldra, ble det hevda at denne sosialimperialistiske staten var ei supermakt i framgang. Omvendt var USA-imperialismen og NATO mindre farlig og på defensiven, og i siste instans en alliert.

Andre deler av venstresida så derimot på det revisjonistiske Sovjetunionen som en mer eller mindre «progressiv» motvekt mot en evig aggressiv USA-imperialisme.

Leseren får trekke sine egne konklusjoner om hvorvidt det finnes paralleller til i dag.

SV, og delvis Rødt, fantaserer om å lage en forsvarsallianse av «snille» nordiske imperialiststater, nå som også Finland og Sverige er med i NATO. Men først når Norge og nabolanda har

rusta seg til tennene, er utmelding av NATO «realpolitikk». Det ville være «sikkerhetspolitisk uansvarlig å gå inn for at Norge, med et nedbygd nasjonalt forsvar, skulle stå alene i morgen», som Rødts landsstyre uttrykte det våren 2022.

Blant dem som framfører en riktig kritikk av denne pro-imperialistiske opportunisten, er det noen som havner i den andre grøfta. Alliansene som Kina og Russland bygger omkring seg (BRICS og SCO), gir visstnok håp om en fredeligere, «multipolar» verden. Med Kina i tét kan «det globale sør» forene seg mot «det globale nord», slik at det unipolare USA-imperiet går dukken og kloden kan fordeles på rettferdig og fredelig vis.

Illusjoner av dette slaget er ultra-imperialisme for det 21. århundre, dvs. gjenbruk av Karl Kautskys ideer om en fornuftsbasert imperialisme som deler verdensmarkedet mellom seg på fredelig vis. Men en sånn imperialisme har aldri eksistert og kan heller ikke eksistere, fordi de kapitalistiske statene og monopolene lovmessig utvikler seg ujevnt.

Imperialisme i alle former betyr krig og reaksjon over hele linja. Ethvert imperialistisk land er tvunget til å føre en imperialistisk politikk i samsvar med de globale interessene til landets egne monopoler. Kamp mot all imperialisme, i særdeleshet den vårt «eget» borgerskap representerer, er derfor en innbakt del av kampen for frihet, demokrati og sosial frigjøring.

Dette har vært ABC for den revolusjonære norske arbeiderbevegelsen i ulike perioder, men ser ut til å ha gått i glemmeboka hos mange. Det er tid for å friske opp barnelærdommen.

Ett er sikkert: Ei venstreside som spreller i imperialismens garn, har verken arbeidsfolk eller sosialister bruk for.

Exit «venstresida»

Eksistensberettigelsen til partier som SV og Rødt er å være venstrefløyen til norsk imperialisme. De er kritiske korrektiv når kapitalakkumulasjonen blir i overkant rovgrisk og skaper «for store forskjeller». Slik kan de appellere til arbeidsfolk som sliter med renter og dyrtid, og sørge for at arbeiderklassen ikke bevisstgjør seg til å bryte med dette systemet. Tilsvarende kan de appellere til avskyen mange intellektuelle opplever når norsk imperialisme plyndrer ressurser, forurenser og henter saftige utbytter fra fattige land.

Innafor systemet er det «lov» å forlange at norsk monopolkapital tar litt hensyn og deler ut noen almisser hist og pist, så lenge det ikke røkkes vesentlig ved borgerskapets og den borgerlige statens utbyttepolitikk. For øvrig et av få dekkende ord innafor borgerlig økonomi.

Som belønning for jobben med å være lynavledere, får partier som SV og Rødt plass i mediebildet, de oppdras til å vise gode parlamentariske manerer og lokkes med utsikter til en plass ved Kongens og Arbeiderpartiets bord hvis de skikker seg sånn noenlunde.

Disse partiene har for lenge siden forlatt marxismen og tanker om revolusjonær samfunnsomveltning, de har skrota materialismen og vitenskapen. Det gir ikke lenger mening å snakke om ei progressiv venstreside i den parlamentariske andedammen. SV og Rødt får saktens lov til å bruse litt med fjærene, så lenge de kvekker i takt når det virkelig gjelder.

Enhver politisk strømning representerer bestemte klasseinteresser. Derfor er det langt mer meningsfylt å snakke om hvilken

politikk som representerer arbeiderklassens interesser, og hvilken politikk som er uttrykk for andre klasseinteresser.

En materialistisk virkelighetsoppfatning er marxismens og den moderne arbeiderbevegelsens fundament. Den vitenskapelige tilnærminga til alle spørsmål, det være seg natur eller samfunn, er det som gir marxismen som teori og metode uovervinnelig kraft. Utopiske forestillinger om hvordan samfunnet er eller burde være, uansett hvor velmente, har ikke gitt arbeiderklassen redskapene den trenger for å endre samfunnet og levevilkårene. Bare marxismen-leninismen leverer kompasset som trengs for å gjøre sosialismen til virkelighet.

Også sosialdemokratiet har vært tvunget til å anerkjenne marxismens tilnæringsmåte på mange områder, sjølsagt med unntak for revolusjonær endring av produksjonsforholdene. Innenfor vitenskapelige miljøer var den materialistiske tilnærminga til naturfenomener, dels også sosiale utviklingsmønstre, nærmest enerådende på 1900-tallet.

Denne erkjennelsen preget arbeiderklassens og de undertrykte folkenes kamper gjennom det meste av det 20. århundre. Industriell og teknologisk utvikling var noe som utløste optimisme og nysgjerrighet. Frykten handla ikke om utvikling av produktivkreftene, men om faren for tapte arbeidsplasser gjennom rasjonaliseringer på kapitalismens betingelser.

Det var ikke gjennom ønsketenkning, men ved å skolere seg og organisere seg med utgangspunkt i den konkrete virkeligheten, at arbeiderklassen flytta fram sine posisjoner og erobra samfunnsmakta i en rekke land. De sosialistiske statene avskaffet utbytterklassene og tok fatt på å bygge sosialismens økonomiske grunnmur.

Sammenbruddet for de sosialistiske og «realsosialistiske» samfunnssystemene i siste halvdel av forrige århundre, har ført til at mange gamle lærdommer har gått i glemmeboka.

En rekke ytre og indre faktorer førte til at disse erobringene etter noen tiår ble undergravd og reversert i forma av kapitalis-

tiske kontrarevolusjoner. Her er ikke plass til å foreta analysen av hvordan og hvorfor det skjedde. Det som kan sies allment, er at arbeiderklassen ikke ble mobilisert til å bruke sin skaperkraft til å utvikle produksjonsmetodene gjennom bruk av den mest moderne teknologien vitenskapen kunne frambringe. I stedet for politisk mobilisering kombinert med teknologiske nyvinninger ble kapitalistiske metoder og belønningssystemer tatt i bruk for å «kompensere» for manglende produktivitet i flere sektorer. Dermed ble grunnen lagt for kapitalistisk restaurasjon, understøtta og «teoretisk» rettfærdiggjort av et nytt byråkratorbørskap som erobra mange kommunistiske partier innenfra og omgjorde dem til sine politiske redskaper.

Den marxist-leninistiske bevegelsen kunne bare gjenreises gjennom standhaftig kamp mot den moderne revisjonismen og reformismen i nye klær. Det gjaldt for det store internasjonale oppgjøret på 1960- og 1970-tallet, det gjaldt under 1990-tallets forvirring etter «Murens fall», og det gjelder i dag.

Ei strime av håp?

Beskrivelsen som her er gitt av virkeligheten og de umiddelbare utsiktene er dystre. Det betyr ikke at slaget om framtida er tapt eller at arbeiderklassen og revolusjonære må resignere. Tvert imot. Klassekampen vil ubønnhørlig fortsette helt til arbeiderklassen seirer, uansett hvor lang tid det tar. Som Friedrich Engels sa, og som Rosa Luxemburg seinere gjentok; «Det borgerlige samfunnet står overfor et dilemma: enten overgang til sosialismen eller tilbakefall til barbariet».

Imperialismen fører oss nærmere barbariet for hver dag som går. Det burde være tilstrekkelig å vise til Israels etniske rensing og folkemord i Palestina og Libanon. På den andre sida viser arbeiderklassens og folkenes voksende og ofte heroiske motstand mot undertrykking og krig, at framtida ikke er tapt. All den tid imperialismen ikke insisterer på å ta hele menneskeheten med seg i grava i et atomragnarokk, er revolusjonens og sosialismens sak uovervinnelig.

Helt siden Marx har den vitenskapelig orienterte arbeiderbevegelsen, det vil si kommunistene, tålmodig undersøkt og analysert revolusjonens muligheter og forutsetninger. Ved hvert framstøt, ved hver korsvei, ved hvert nederlag, har klassens kollektive erfaringer blitt oppsummert. Når klassen og det revolusjonære partiet har tatt lærdommene og erfaringene til følge i sin teoretiske og praktiske virksomhet, har bevegelsen tatt nye historiske skritt framover. De russiske bolsjevikene tok lærdom av Pariserkommunens nederlag og av opportunistenes forræderi før og under Den første verdenskrigen, og vant.

Snart fulgte en tredjedel av verden veien som var staket ut

gjennom Oktoberrevolusjonen. Da imperialismen slapp Nazi-Tyskland løs for endelig å knuse Sovjetunionen og sosialismen, endte det ikke bare med nazismens nederlag, men også starten på slutten for koloniveldet til de allierte europeiske stormaktene Storbritannia, Frankrike, Belgia og Nederland. Verden var fylt med revolusjonær optimisme. Det varte helt til den moderne revisjonismen åt seg inn i den sovjetiske staten og fratok arbeiderklassen kontrollen med Sovjetunionens kommunistiske parti mot slutten av 1950-tallet. USA-imperialismen lot ikke sjansen gå fra seg til å legge store deler av verden i nye lenker, og til å føre en antikommunistisk offensiv som foreløpig kulminerte i 1991 i og med sammenbruddet i USSR og de revisjonistiske statene i Øst-Europa.

Denne moderne revisjonismen viste seg tydelig fram få år etter Stalins død. I den internasjonale kommunistiske bevegelsen reiste først de albanske kommunistene i Arbeidets parti, deretter Kinas kommunistiske parti, fra 1960 av en prinsippkamp og polemikk mot det nye byråkratborgerskapet i Kreml som prøvde å kamufflere seg bak Sovjetunionens ærerike historie og internasjonale autoritet.

Ved å avsløre den antikommunistiske kursen til Nikita Khrusjtsjov, bidro denne kampen til å gjenreise en verdensomspennende marxist-leninistisk bevegelse og partier rustet med ny kunnskap i kampen mot imperialismen og dens revisjonistiske og sosialimperialistiske varianter. Nederlaget for de første, store sosialistiske forsøkene, sørget for teoretisk utvikling og ny organisering. Kort sagt, rekka av historiske tilbakeslag siden Pariserkommunen, har påført arbeiderbevegelsen og kommunistene harde og bitre lærdommer. Men disse lærdommene gjør at bevegelsen er klokere og mer herdet når den standhaftig organiserer seg på ny, slik det er gjort flere forsøk på.

En slik organisering har i tretti år foregått på internasjonalt plan gjennom Den internasjonale konferansen av marxist-leninistiske partier og organisasjoner. Medlemspartiene og -organi-

sasjonene finnes på alle kontinenter. Noen er svært små, mens andre har masseinnflytelse i sine land. Målet er å konsolidere og styrke partiene og gradvis å legge grunnlaget for en ny kommunistisk internasjonale.

Oppbruddet kommer

Også i Norge trengs det sårt et marxist-leninistisk arbeiderparti, noe den sørgelige politiske tilstanden på den såkalte venstresida demonstrerer på smertelig vis. De spede forsøkene på å virkeliggjøre et sånt parti har en lang vei å gå. Ikke desto mindre må det være førsteprioritet for alle som mener alvor med å betegne seg som kommunist. Kommunistisk plattform – marxist-leninistene (KPML) er det tydeligste uttrykket for et sånt prosjekt i Norge. Men det eksisterer også andre miljøer med partimessige ambisjoner, både trotskistiske og maoistiske. Felles for dem alle er at de er små.

Krisa i den norske imperialismen er også ei krise for norsk venstreside. Vi står i en situasjon med stor uro og nye oppbrudd i de gamle partiene som SV og Rødt. Omfavnelsen av NATO og krigspolitikken er utløsende faktor. Ledelsen i disse partiene vil ikke snu. De vil spikre overgangen til reformismen, med mål om å overta den sosialdemokratiske stafettspinnen som Arbeiderpartiet har kasta fra seg. De satser på å absorbere sosialdemokratiske velgere og posisjonerer seg for taburetter på Arbeiderpartiets nåde. Også det skaper stor frustrasjon blant gamle revolusjonære.

Får ikke den røde opposisjonen med seg de unge, er det fare for at mange går i passivitet. Det har skjedd ved tidligere korsveier. Som etablert fraksjon innafor partiet Rødt forbereder trotskistene i Internasjonale sosialister (IS) et mulig utbrudd, hvis de ikke finner det mer oppoptunt å hegne om posisjoner de har erobra i Rødt etter mange års entrismepolitikk.

Trotskistene er kjent for å være ekstremt «revolusjonære» den

ene dagen, og reformister av rang den neste. En god del progressive og revolusjonære vil utvilsomt heller søke til nykomlingen Fred og rettferdighet (FOR), et partiprojekt dels inspirert av tidligere Labour-leder Jeremy Corbyn og av tyske Sahra Wagenknecht og hennes parti BSW. Allerede den kombinasjonen har flere innebygde motsetninger. Corbyn og Wagenknecht fronter mange viktige (og noen tvilsomme) kampsaker, men ingen av dem har et revolusjonært perspektiv. Både Corbyn, Wagenknecht – og for den saks skyld primus motor i FOR, Marielle Leraand – har sin bakgrunn fra reformistiske partier (Labour, Die Linke, SV/Rødt).

FOR har sin styrke i aktivisme, i Palestina-solidaritet og ikke minst i sin tydelige NATO-motstand. Som en progressiv valgfront kunne FOR ha en misjon i disse krigstider, og kan uten tvil framstå som et reelt stemmealternativ for anti-imperialister ved høstens stortingsvalg. I særdeleshet hvis Moxnes-fløyen i Rødt knuser all opposisjon på partiets landsmøte på seinvinteren 2025.

Svakheten til FOR er at prosjektet ikke er tydelig klasseorientert. Et teoretisk marxistisk fundament er fraværende. Programmet er opptatt av velferdskrav, men nevner knapt faglige classespørsmål bortsett fra kampen mot sosial dumping – og det nevner slett ikke sosialisme. Prisverdig nok har NATO-motstand, fred og solidaritet høy prioritet hos FOR. Samtidig tenderer partiet til å undervurdere russisk og kinesisk imperialisme. På den øvrige og temmelig tilfeldige lista med politiske krav, inngår også borgerlønn (grunninntekt) – en idé som i praktisk politikk ville bety å rive ned velferdsytelsene og føre til enda større urettferdigheter mellom dem som er i stand til å jobbe og de som ikke er det.

FOR har under gitte vilkår potensial til å bli en bred allianse rundt et progressivt minimumsprogram. Men dersom det i stedet velger å bli et «vanlig» parti, vil FOR uvegerlig ende opp

som enda et reformistisk alternativ. Det vil ikke bringe sårt til-
trengt klarhet, men bare økt forvirring.

Den nåværende bølgedalen i den norske klassekampen vil
ikke vare. Nedgangen i levekår på 2020-tallet ser ut til å fort-
sette. Krigsøkonomien er et avgjørende element i dette, men det
blir også gjort mange andre framstøt for å velte byrdene over på
arbeiderklassen, f.eks. angrepene på sjukelønna eller reallønns-
nedgang gjennom lønnsdiktat. Disse angrepene avler motstand
og kamp, i første rekke fra de mest framskredne delene av klas-
sen. Rolla til de reformistiske partiene, også de som poserer som
«revolusjonære», er å overta ledelsen av disse kampene slik at
de ikke «går over styr» og utvikler seg til åpen klassekonfron-
tasjon. På tilsvarende vis, slik vi har vist i dette heftet, støtter de
krigsbevilgningene til vårt «eget» borgerskap og krydrer det im-
perialistiske krigsbudskapet sånn at det glir lettere ned hos skep-
tiske arbeidsfolk. Deres egentlige funksjon er å gjenopprette
klassefreden og å sikre den norske imperialismens interesser.

Avkledning av fordekte sosialdemokratiske partier som utgir
seg for å være revolusjonære og anti-imperialistiske, er en nød-
vendig del av kampen for å gjenreise klassebevisstheten og for
å skape forutsetningene for en revolusjonær politisk, organisa-
torisk og ideologisk ledelse av tilløpene til åpen klassekamp.
Før en slik ledelse kan utvikles og vinne tillit og innflytelse,
må klassebevisstheten styrkes. Det å bygge og utvikle et revolu-
sjonært kommunistisk parti med tette bånd til arbeiderklassens
mest kampvillige og framskredne lag, er og blir den mest akutte
oppgaven for å bringe kampen framover.

Spissformulert: Ut med «venstresida», inn med klassens eget
parti!

Noter

- 1 Se Ola Tunander: Libyakrigen (2018) og Libya-utvalgets evaluering av norsk deltakelse i Libya-operasjonene i 2011 (2018).
- 2 NOU 2023:14 - Forsvar for fred og frihet.
- 3 NOU 2023:17. «Nå er det alvor— Rustet for en usikker fremtid»
- 4 VG 3. april 2024: «Opplysninger til VG: Natos milliardforventning til Norge»
- 5 – Å ruste opp er noe træl. Kommentar av Halvor Hegtun i Aftenposten 4. juni 2024.
- 6 Sitat fra omtalen av forliket på partiets hjemmeside roedt.no, 4. juni 2024.
<https://roedt.no/et-sterkere-nasjonalt-forsvar-med-okt-lokal-forankring-rodt-med-i-forsvarsforlik>
- 7 Samme sted.
- 8 Se Stortingets voteringsoversikt 30. mai 2024.
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/Voteringsoversikt/votering-detaljer/?p=98335&dnid=1&vt=22775>
- 9 Sitater fra komiteens Sak nr. 2. Innstilling frå utanriks- og forsvarskomiteen om Nansen-programmet for Ukraina (Innst. 255 S (2023–2024), jf. Meld. St. 8 (2023–2024)).
<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/2023-2024/refs-202324-04-23?m=2>
- 10 «Regjeringen utvider og forlenger støtten til Ukrainas frihetskamp.» Regjeringen.no 7. oktober 2024.
- 11 «Foreslår å auka ramma for den militære støtta i Nansen-programmet med 3,5 milliardar kroner.» Regjeringen.no 22. november 2024.
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nysaldering24/id3076043/>
- 12 Programmet er tilgjengelig på nettsidene til NRK TV.
<https://tv.nrk.no/serie/debatten/sesong/202411/episode/NNFA51111224>
- 13 «Økt og mer langvarig støtte til Ukraina.» Pressemelding 28.11.2024.
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/okt-og-mer-langvarig-stotte-til-ukraina/id3076878/>
- 14 Se bl.a. Enver Hoxha: Imperialismen og revolusjonen, Del II, Kinas plan for å bli en supermakt.
https://www.marxists.org/reference/archive/hoxha/works/imp_rev/imp_ch5.htm

- 15 Se for eksempel den amerikanske kongressrapporten America's Strategic Posture, oktober 2023.
<https://www.ida.org/-/media/feature/publications/A/Am/Americas%20Strategic%20Posture/Strategic-Posture-Commission-Report.pdf>
- 16 Pressemelding fra FD 2. desember 2024: «Norge bidrar med F-35 kampfly og NASAMS luftvern til Polen».
- 17 Se f.eks. V. I. Lenin: 'The Social-Chauvinists' Sophisms'.
- 18 Slike planer er bl.a. dokumentert av forskerne Kjetil Skogrand og Rolf Tamnes i boka «Fryktens likevekt» (2001).
- 19 «Våpenstøtte, også fra Rødt». Innlegg fra Ullmann, Kollbotn og Borgersrud i Klassekampen 6. januar 2023.
- 20 Fra partiet Rødt sin nettside rødt.no (oppdatert pr. 23. april 2024).
- 21 Klassekampen 28. april 2023, i en Fokus-kommentar med tittelen «Ingen grunn til strafferente».
- 22 Revolusjon nr. 4, 1990.

Andre utgivelser fra forlaget

Hefter

Tomme lommer og grønne løfter (2020)

Håndbok i faglig kamp (2021)

Historiefrisorerne (2022)

Bøker

Folkefront mot krise, krig og fascisme (G. Dimitrov)

De økonomiske kampenes lærdommer (Strasbourgtesene)

Sosialist? Javisst! (2011)

Krigerstaten Norge (2010)

Denne brosjyra tar sikte på å belyse hvorfor og hvordan den parlamentariske venstresida har blitt krigsivrige NATO-apologeter på rekordtid.

Og den forsøker å peke på hva som kan og må gjøres for å gjenreise krigsmotstanden og klassebevisstheten.

Forlaget Revolusjon. Oslo, 2025.

ISBN 978-82-91924-22-9

Forlaget Revolusjon er del av KPML Media.

Flere artikler, hefter og bøker fra Forlaget Revolusjon på nett: www.revolusjon.no

